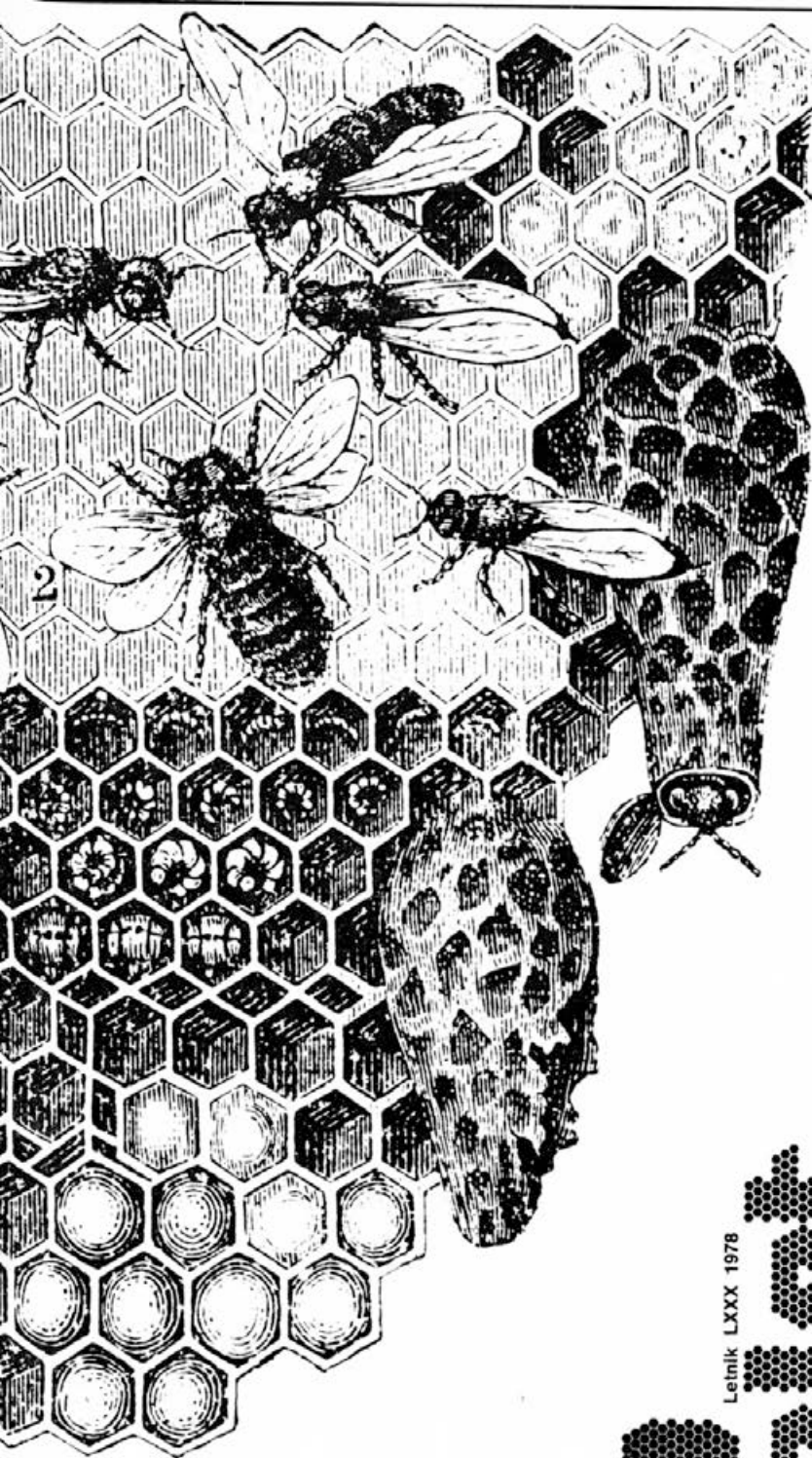

Letnik LXXX 1978

slovenski čebelar

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE

Št. 10.

1. oktober 1978

Leto 80

VSEBINA

mgr. Đuro Sulčmanovič: Način, izkušnje in rezultati boja proti boleznim čebel v SR Hrvatski	324
Dušan Svara: Čebelarjeva opravila v oktobru	328
France Guna: Zaželeni knjiga	329
Franc Šolar: AŽ panj kot enotno plodišče	331
inž. Slavko Vlatkovič: Razvoj gozdarstva v skladu s potrebami čebelarstva v SAP Vojvodini	334
Martin Mencej: Sodobne metode berbe z varoatozo	336
Martin Mencej: Tovarna »Krka« je razpisala natečaj na temo: Čebelarstvo na Dolenjskem	338
V polnem jeku so priprave za XXVII. mednarodni čebelarski kongres	339
Jože Resnik: Moje izkušnje pri čebelarjenju v gorskih gozdovih	344
Miodrag Rajčič: Soja	347

V JUBILEJNEM LETU

Anton Petrovič: Spomini na Ivana Jurančiča	349
--	-----

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

I. Žunko: Nekaj izkušenj starega čebelarja	350
Gašper Šnabel: Se o cvetnem prahu	352
Ludvik Kosi: Čebelar mora v korak z vsako kmetijsko proizvodnjo, ki daje čebelno pašo	353

IZ DRUSTVENEGA ŽIVLJENJA

Prispevki za ČIC	
dr. Jože Benigar: Otvoritev nove plemenilne postaje pri Murski Soboti	356
Martin Mencej: Čebelarji spodnjega Zasavja so praznovali	358
Franc Kolenc: Ob prazniku občine Celje je Čebelarska družina Vojnik razvila svoj prapor	359

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX — d. e. delo na domu in kooperacija	
dipl. ing. A. Marija Mihelič: Novi proizvodi v letu 1978	341
Snoj-Vidmar: Novice iz sveta	342
Zavarovanje čebel	343

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 200,00 din, ga prejmejo zastonj.

Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 20-208. Izdajateljski svet: Dušan Svara, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Šlander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: inž. Jože Babnik, inž. Ludvik Klun, inž. Anton Kranjc, Martin Mencej, Anton Rems, prof. Edi Senegačnik, dr. Nežka Snoj.

Glavni urednik: Janez prof. Mihelič, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Odgovorni urednik Biltena — Medex — exp.-Imp. Franc Strumbelj.

Letna naročnina za nečlane 200,00, za tujino 250,00 za člane čebelarskih organizacij drugih republik 120,00 dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje naročnino v obrokih se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 6800 izvodih
Rokopisov ne vračamo.

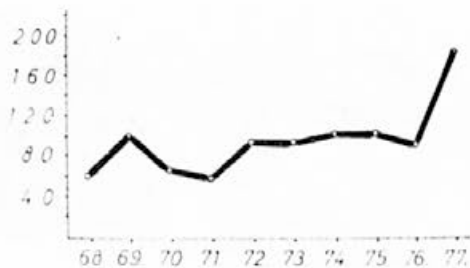
NAČIN, IZKUŠNJE IN REZULTATI BOJA PROTI BOLEZNIM ČEBEL V SR HRVATSKI

MGR. ĐURO SULIMANOVIĆ, DIPL. VET.
ZAVOD ZA BIOLOGIJO IN PATOLOGIJO
RIB IN ČEBEL
VETERINARSKA FAKULTETA UNIVERZE V ZAGREBU

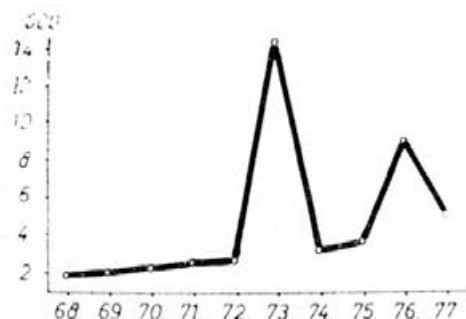
Uvod

Sistematično preučevanje, diagnostiranje in zatiranje čebeljih bolezni ima v SR Hrvatski že dolgoletno tradicijo, povezano pa je z delom Zavoda za biologijo in patologijo rib in čebel na Veterinarski fakulteti v Zagrebu. Zavod je bil ustanovljen 14. decembra 1936 in že v prvem statutu se poudarili njegove glavne naloge: pouk, znanstveno delo, določanje diagnoze za potrebe organov izven fakultete in sodelovanje pri zatiranju bolezni

na terenu. Takrat je bil zavod edina tovrstna ustanova v Jugoslaviji. Zato je razumljivo, da so hrvatski čebelarji že od samega začetka pošiljali v zavod vzorce čebel na diagnostične preglede in tu dobivali tudi navodila za zatiranje bolezni. V začetku, ko je bilo poslanega materiala še manj, so bile raziskave brezplačne, saj je bil prispele material dragocen tudi za delo s študenti in za znanstvena raziskovanja. Pozneje, ko se je število raziskav toliko povečalo, da so morali pritegniti dodatne strokovnjake, je

Pregledano vzorcev satja

Pregledano vzorcev čebel

uprava za vaterinarstvo SR Hrvatske (sedaj republiška skupnost za zdravstveno zaščito živali) pokazala razumevanje in daje sedaj zavodu letno dotacijo, tako da so za čebelarje raziskave še vedno brezplačne.

Iz grafikonov 1 in 2 je ravidno število raziskav čebel in njihovih zaleg v zadnjih 10 letih,

Število raziskav je hitro porastlo po letu 1972, ko je moral zavod prenesti del nalog na veterinarske zavode v Križevcu, Reki, Splitu, Vinkovcih ter kasneje tudi na Veterinarsko postajo v Starigradu. Čeprav nimamo točnih podatkov o številu opravljenih raziskav v zgoraj navedenih zavodih, ocenjujemo na oceni ustnih podatkov, da je na Hrvaškem v zadnjih letih poprečno okoli 10.000 opravljenih raziskav vzorcev odraslih čebel in nekaj čez 100 raziskav vzorcev čebelje zalege.

Bolezni čebel v SR Hrvatski

Huda gniloba čebelje zalege je razširjena na celotnem območju SR Hrvatske. Večja obolenja so se pojavila na področju Križevca, Siska, Petrinje in v okolici Knina. V vseh primerih je ugotovljeno, da se je bolezen hitro razširila zaradi nepoznanja bolezni in hudega kršenja osnovnih načel pri postopanju ob pojavu bolezni: Nepazlji-

vi čebelarji so sate z uničeno zalego izvlekli in pustili, tako da se je na območjih z veliko čebelnjaki bolezen hitro razširila in v nekaterih okoliških čebelnjakih uničila do 80 % čebeljih družin. Ostale posamezne primere so pomagali odkriti napredni čebelarji, s tem, da so sumljivi material poslali v enega od diagnostičnih zavodov.

Pogostnost hude gnilobe v naših čebelnjakih je težko izraziti s številko. Če pa vzamemo podatke, da imamo v SR Hrvatski registriranih 3426 čebelarjev, ki v glavnem pošiljajo vzorce satja na preiskavo in da letno odkrijemo približno 100 žarišč hude gnilobe, pridemo do poraznega dejstva, da je na Hrvaškem okoli 3 % čebelnjakov okuženih s to boleznijo.

Spomladi leta 1977 so se na področju mestne skupnosti zagrebških občin lotili temeljitega pregleda čebeljih družin, da bi odkrili žarišča hude gnilobe in jo tako izkoreninili. Ugotovili so, da se število obolelih družin v posameznem okuženem čebelnjaku giblje od 1 do 6,8 %. Na osnovi ugotovljenih podatkov in na osnovi poznanja odpornosti povzročitelja hude gnilobe, trdovratnosti, s katero se bolezen širi, nemožnostjo, da sama od sebe izgine ter težkih postopkov sanacije, smo hudo gnilobo čebelje zalege razglasili za najhujšo bolezen čebel v SR Hrvatski.

Pohевна gniloba čebelje zalege se v zadnjih letih na Hrvatskem pojavlja le izjemoma. Najpogosteje dobivamo v preiskavo vzorce satja le, da bi se znebili suma o morebitni hudi gnilobi.

Mešičkasta zalega se le redko pojavlja.

Peapnela zalega se v majhni meri pojavlja le v deževnih letih in ne povzroča večje škode.

Nosemavost je razširjena na celotnem območju SR Hrvatske in zadnja leta se je pojavilo močno obolenje na otoku Hvaru, kjer je odmrlo okoli 80 odstotkov čebeljih družin.

Nekateri čebelarji v januarju in februarju redno pošiljajo na preiskave vzorce mrtvih čebel iz vsakega panja. V SR Hrvatski imamo 75.000 registriranih panjev in zadnja štiri leta smo poprečno pregledali 500 vzorcev čebel na leto, torej imamo podatke le za 6,7 odstotka čebeljih družin. Po teh podatkih je pogostost nose mavosti na Hrvatskem 23,6 odstotka.

Pogostost nose mavosti in gospodarska škoda, ki jo le-ta povzroča, postavlja nose mavost na drugo mesto med boleznimi čebel v SR Hrvatski.

Čebelja paraliza je verjetno bolj razširjena, kot sicer mislimo, vendar ne povzroča velikih izgub.

Pršičavost, ki je v SR Sloveniji verjetno med glavnimi čebeljimi boleznimi, v SR Hrvatski do sedaj še nismo zasledili.

Varoatoza se je zadnje čase razširila po SR Srbiji, V SR Hrvatski pa je še nismo zasledili.

Zatiranje bolezni čebel v SR Hrvatski

Huda gniloba in nose mavost se zatirata na osnovi zveznega zakona o zaščiti živali pred nalezljivimi boleznimi, ki ogrožajo vso državo in na osnovi republiških odlokov o izvajanju meril za preprečevanje in zatiranje okužb živali v tekočem letu.

Hudo gnilobo čebelje zalege zatiramo že s tem, da mora vsak čebelar po zakonu poklicati veterinarskega inšpektorja z veterinarske postaje, da v mesecu marcu ali aprilu pregleda čebelje družine. Lastniki čebeljih družin, ki tega v določenem roku ne storijo, ne dobijo zdravstvenega potrdila in ne smejo oddajati matic in čebel niti jih v tistem letu ne smejo seliti.

V primeru pojava bolezni, ali samo suma o njej, se okuženi čebelnjak zapечат. Istočasno je treba pregledati vse čebelnjake v krogu 4 km. Ko se ugotovi točno stanje, začnemo s saniranjem. Če je družina slaba, panj pa s fiksiranimi satnicami ali dotrajan, zadušimo z žveplom celo družino in panj zažgemo. V vseh ostalih primerih pa obvezno zažgemo samo sate, na katerih je zalega. Če vremenski pogoji ne omogočajo odraslim čebelam, da zgradijo novo satje in ustvarijo novo družino, moramo tudi njih zadušiti z žveplom in jih zažgati. Med iztočimo in ga lahko uporabimo kot hrano ljudem.

Satje moramo na visoki vročini pretopiti in razkužiti vosek, panj pa razkužimo tako, da ga osmodimo z ognjem.

Pri ugodnih vremenskih razmerah hudo gnilobo v SR Hrvatski saniramo z metodo pretresanja čebel in z dodajanjem zdravil. Na ta način ohranimo odrasle čebele, ki lahko do konca leta zgradijo novo satje, razvijejo zalego in naberejo ozimnico. V nobenem primeru, ki je bil saniran pod našo kontrolo, se bolezen ni več pojavljala in zato mislimo, da je metoda zanesljiva.

Pred pretresanjem moramo pripraviti nov ali razkužen panj istega tipa in vanj vstaviti sate s satnimi osnovami. Proti večeru damo vsem družinam v čebelnjaku po 1 gram geomicina, raztopljenega v litru sladkorne raztopine. Naslednji dan, prav tako proti večeru, panj, v katerem je

huda gniloba, pomaknemo naprej, na njegovo mesto pa postavimo nov zaprt panj. Pred žrelo novega panja postavimo stojalo, pokrito s papirjem. Iz okuženega panja jemljemo sat za satom in čebele stresamo na papir v bližino novega panja. Čebele bodo kmalu začele skozi žrelo lesti v nov panj. Sat, s katerega smo otresli čebele, pazljivo pregledamo in če je na njem zalega, ga moramo zažgati, če pa so na njem samo prazne celice, med in cvetni prah, ga lahko uporabimo, kot smo že povedali. Po pretresanju moramo pazljivo zažgati vse, kar je za to predvideno, roke očistiti z alkoholom in jih dobro oprati z milom in toplo vodo, stari panj in ves pribor pa razkužiti, s tem da jih osmodimo.

Sedem dni po pretresanju damo vsem družinam v čebelnjaku ponovno po gram geomicina v litru sladkorne raztopine, kar ponovimo še enkrat čez teden dni. Potem je čebelnjak ozdravljen hude gnilobe.

Ostale bolezni čebelje zalege. V vseh primerih evropske gnilobe čebelje zalege, ki so se pojavili v zadnjih letih, je bilo dovolj, da smo se lotili biološko-vzgojnih meril ob eventualnem dajanju antibiotikov in bolezen je minila. Če se je pojavila mešičkasta zalega ali bolezen zaradi kakšne plesni, smo priporočili samo biološko-vzrejne ukrepe.

Nosemavost. Da čebelar dobi zdravstveno potrdilo, mora januarja oz. februarja poslati na pregled vzorce čebel iz vseh panjev in se lotiti ustrezne sanacije, če je potrebno. V SR Hrvatski nosestavosti sanirajo s predstavljanjem zalege, razkuževanjem in dajanjem fumagilina. Izkušnje so pokazale, da na ta način zmanjšamo razširjenost nosestavosti na komaj nekaj odstotkov.

Čebeljo paralizo uspešno zdravimo z modro galico (1 g na 1 liter sladkor-

ne raztopine) ob morebitni zamenjavi matice in boljšo skrbjo za čebelnjak.

PREDAVANJA IN TEČAJI

Že zgodaj smo spoznali, da ni mogoče uspešno zatirati čebelje bolezni brez najaktivnejšega in strokovnega sodelovanja čebelarjev. Zato smo že leta 1956 organizirali prvi tečaj o boleznih čebel za čebelarje, ki so ga vodili strokovnjaki Zavoda za biologijo in patologijo čebel in rib. Takšne tečaje načrtno organiziramo vsako leto v drugem kraju. Čebelarji, ki uspešno zaključijo tečaj, dobijo potrdilo o zaključenem tečaju za zdravstvene kontrolorje in se potem prostovoljno priključijo veterinarjem na terenu v akcijah za zatiranje bolezni. Zavod je tudi vedno pripravljen, da na prošnjo čebelarskih društev organizira predavanja o boleznih čebel za člane.

ZAKLJUČEK

Proučevanje, diagnosticiranje in zatiranje bolezni čebel teče v SR Hrvatski že več kot 40 let, zahvaljujoč v glavnem dejavnostim Zavoda za biologijo in patologijo rib in čebel Veterinarske fakultete Univerze v Zagrebu.

Največ škode čebelarstvu v SR Hrvatski povzročata huda gniloba čebelje zalege in nosestavost. Obe bolezni se zatirata po zakonu.

Hudo gnilobo čebelje zalege saniramo z metodo pretresanja, nosestavost pa z metodo prestavljanja zalege. Pravilno postopanje je po naših izkušnjah v obeh primerih dalo dobre rezultate.

Zatiranje bolezni izvaja veterinarska služba ob aktivnem sodelovanju čebelarjev, ki so se usposobili za zdravstvene kontrolorje — preglednike čebel na posebnih tečajih.

(Posvetovanje — Polje 78)

ČEBELARJEVA OPRAVILA V OKTOBRU

DUŠAN SVARA

Kaj se v tem mesecu dogaja v panju?

Ker so povprečne temperature nižje, se čebele v panju preko noči že stiskajo v gručo. Matica zalega manj in manj. Tudi zadnjih trotoev so se nekatere družine še iznebile. Dejavnost družine vidno upada. Ob izletnih dnevih nosijo čebele v panj samo še obnožino, zadelovino in vodo. Družine se pričenjajo pripravljati na zimski počitek.

Ob lepem sončnem dnevu naj čebelar izvrši še zadnji pregled družin, pri katerem naj obvezno odvzame vse staro, počrnelo satje iz panja. Vsako žarjenje po panjih v naših podnebnih razmerah je v tem mesecu že zelo nezaželeno in prinaša družinam nemir, kar slabo vpliva na njihovo pripravo za zimski počitek. Od sedaj naprej pa vsaj do druge polovice februarja moramo skrbeti za najpopolnejši mir v čebelnjaku in njegovi najbližji okolici. Z vsakim šumom ali tresljajem namreč družine vznemirimo in razburimo. V gručah se začno čebele hitreje premikati, kar močno vpliva na povečanje porabe energije, kar za seboj potegne čezmerno porabo hrane, da bi se porabljen energija lahko nadomestila z novo. Takšen je neprekinjen krog izmenjave energije v gručah. Če to teče normalno in brez zunanjih pretresov, ni nobene nevarnosti, čim pa se to življenje močneje moti, v kakršnem koli smislu, so posledice do spomladi lahko usodne za družino. Pravi čebelar — gospodar v tem mesecu, predvsem v drugi polovici, ne bo brez posebne nuje čebel več motil, ker je vse potrebno postoril že do sedaj.

Zato pa je potrebno čebelnjake in panje zavarovati pred podganami, mi-

šmi, polhi in drugo nadlogo, ki si rada poišče prezimovališče prav tu. Zato bomo žrela na bradah priprli, v čebelnjaku nastavili pasti, okolico pa zavarovali pred živino in nepoklicanimi s primerno ograjo.

Sedaj pa nastopa čas, ko se bo vsak čebelar lahko mirneje usedel in analiziral svoje delo v preteklem čebelarstem letu. Takšne analize in njih zaključki bodo vsakemu dober vodnik pri odpravljanju napak v naslednjih letih. Ne bo odveč, če si od sedaj pa do prvih spomladanskih opravil damo nalogo, da bomo vsak dan prebrali vsaj en članek iz starih in novejših letnikov Slovenskega čebelarja. Na ta način si bomo bogatili znanje, katero nam bo pomagalo, da bomo v bodoče boljše čebelarili.

Nedavno tega sem na pasišču v Liki srečal starega čebelarja, ki je pasel 60 čebeljih družin. V razgovoru sem mu omenil, da pri njegovih čebelah ne vidim prevelike vneme čebel na izletu. Odgovoril mi je, da je to kriv sam, ker je čebele nepravilno krmil in so mu zato družine precej upadle.

»Veste,« je rekel, »star čebelar sem že, toda vendarle me te moje čebele še kar naprej vodijo v šolo.« S tem mi je hotel povedati, kako ga kljub znanju in praksi, katero nedvomno ima, vendar marsikaj presenetijo, na kar ni pomislil pri ukrepanju, ali pa določenega problema v celoti ni poznal.

Nastopa torej čas učenja v različnih oblikah. Že samo iz razgovora s stariim čebelarjem bomo v sebi razrešili marsikak problem, ki bi ga sicer sami v literaturi težko našli. Predavanja, še posebej, če bodo urejena v zaokroženo celoto, nam bodo v nastopajočem obdobju zelo razširila naše čebelarsko obzorje. Seveda pa bo najpopolnejšo

Jesenskih paš letos
ni bilo zaradi suše

izobrazbo vsak čebelar dobil s sistematskim stalnim učenjem in praktičnim delom. Ko bo uspel to povezati

v celoto, bo lahko dejal, da je z uspehom končal osnovno čebelarsko šolanje.

ZAŽELÉNA KNJIGA

FRANCE GUNA

Slovenci smo v teku časa dobili že marsikako dobro knjigo s čebelarsko tematiko, toda skoro vsaka od njih je razmeroma kmalu pošla. Tako se nam vedno znova pojavlja potreba po publikacijah te vrste. Razen tega pa tudi hiter napredek v čebelarstvu nujno zahteva, da se naši čebelarji kolikor mogoče sproti seznanjajo z novjšimi dosežki na tem področju.

S tem v zvezi smo zadnja leta zelo pogrešali kratek in jedrnat priročnik, ki naj bi na poljuden način pomagal začetnikom, da se solidno vpeljejo v sodobno čebelarjenje. Zdaj smo ga dobili. Izdala ga je Zveza čebelarskih društev Slovenije. Izšel je kot 3. zvezek Male čebelarjeve knjižnice pod naslovom »Priročnik za čebelarske začetnike«. Avtorja sta Martin Mencej in Franc Kolenc.

Če bi knjigo ocenili čisto na kratko, bi morali priznati, da je ne le zažele-

na in dobrodošla, temveč tudi res dobra, tako da v polni meri odgovarja svojemu smotru in učinkovito ustreza današnjim potrebam slovenskega čebelarstva. Zato priznanje vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je prišla med naše čebelarje!

Obseg 126 strani je ravno primeren. Kot priročnik ni preobširen in nam v jedrnatih besedah pove vse to, kar v njem trenutno iščemo. Bolj na kratko in zgoščeno, kot je tu na 126 straneh, pa bi bilo to obsežno tvarino skoro nemogoče obdelati. Zato je že v uvodni besedi rečeno, da knjižica nudi predvsem temelje za nadaljnje izpopolnjevanje s pomočjo druge literature.

Starejšim čebelarjem se bo morda zdela nekoliko nenavadna njena sistematika. V naših dosedanjih čebelarskih knjigah smo bili vajeni vrstnega reda, ki se nam zdi bolj naraven. Kdor

je tako knjigo predelal in uporabljal, si je kar z lahkoto zapomnil sosledico, po kateri so si poglavja sledila drugo za drugim. Tako vsebinsko razčlenbo vidimo pri Janši, Lakmayerju, Žnideršiču, Jugu, Riharju in v Sodobnem čebelarstvu. Morda nam je ta prejšnji način res bolj prijemljiv in zato bližji.

Toda naš novi priročnik pa je namenjen predvsem šolskim čebelarским krožkom, kjer mentorji kot pedagoški vodje vzgajajo mladino v ljubezni do čebel in jih načrtno postopamo uvajajo v praktično čebelarjenje. Urejen je torej po didaktično-metodičnih načelih; učenca skuša pripeljati od lažjega k težjemu, od znanega k neznanemu. Tvarina, ki naj se obdela, je razčlenjena v učne enote v obliki sestankov, ki jih vodi mentor.

Po zgledu šolske metodike ima vsak sestanek navedeno temo, tj. učno enoto, ki naj se obdela v določenem času, ter potrebna ponazorila oziroma učna sredstva. Podajanju ali obravnavanju sledi včasih še vglabljanje, utrjevanje ter povzetek jedra, kakor pač velevala posamezna tema. Mentorju bo knjiga pri njegovem delu solidno vodilo in čvrsta opora, vendar pa zahteva od njega precej angažiranosti zlasti glede preskrbe potrebnih ponazoril; brez teh bi bili sestanki znatno manj uspešni.

Posebnost tega priročnika je sistem dveh stopenj: 1. začetna stopnja in 2. višja stopnja. Prva od njih naj bi učencem nudila osnove, druga pa naj bi te osnove razširjala ter na njih gradila nadaljnje znanje in izkustva, kar je povsem v skladu z didaktiko. Vendar pa nas to včasih zapelje v nekoliko neekonomsko ponavljanje tega, kar je bilo že prej povedano. Tako, npr., vidimo, da so v vsebinskem kazalu višje stopnje sorodne ali celo iste teme, kot so v začetni stopnji. Razume se, da potem pride do ponavljanja tudi v besedilu samem. Ni pa to kaka

resna napaka, saj pri navezovanju nove snovi na staro snov skoro v nobeni šoli ne gre brez ponavljanja.

Za krožkarje bo ta priročnik privlačen učbenik, zlasti še, ker je opremljen z zgovornimi ilustracijami. Mentorjem pa bo z njim delo znatno olajšano, saj jim snov podaja v zelo pri kupnem, nekoliko retoričnem slogu, s čimer jim besede tako rekoč polaga kar naravnost na usta.

Nekoliko manj pripravna pa utegne biti ta knjižica za začetnike samouke. Ti bi si najbrž želeli kaj več konkretnih podatkov za praktično čebelarjenje, podobno kot jih imamo v drugih čebelarških priročnikih. Ker si čebelarji često sami izdelujejo panje in čebelarške rekvizite, bi jim bile dobrodošle mere nekaterih takih predmetov, kot so zlasti: satno stojalo ali kozica, leseni sipalnik, kranjič, žnideršič, amerikanec ipd. Tu bi prišle potem v poštev tudi ustrezajoče skice. Toda vsega tega od knjižice ne moremo zahtevati, saj avtorja računata na demonstracije mentorjev, ogleda trgovin s panji in na ekskurzije do večjih čebelarstev. Prav to pa so najmočnejše oblike ponazoritve.

Pač pa bi bilo v knjigi dobro, če bi bila v njej podana vsa znamenja rojenja — daljna in bližnja, morda kar doslovno tako, kakor jih je naštel Anton Janša v svoji knjigi.

V poglavjih, ki govorijo o bivališčih čebel nekdanj in danes, bi bilo umestno nekoliko bolj poudariti bistveno razliko med primitivnim kmečkim in modernim sodobnim čebelarjenjem. Tu gre za panje s premičnim in nepremičnim satjem. Pomuditi bi se bilo torej pri treh elementih racionalnega panja. To so: satnik kot premični okvir, satnica kot osnova celic za čebele delavke ter matična rešetka kot nujna pregraja za ločitev medišča od plosdišča. Priznam pa, da bi to zahtevalo

v priročniku najbrž preveč prostora, s čimer pa bi obseg knjige občutno narasel.

Kakor v vsako publikacijo, tako se je tudi v to vrinil kak vsebinski, stilistični in pravopisni spodrselj ter tiskarski škrt, kar pa na vrednost knjige ne vpliva toliko, da bi jih bilo vredno naštevati. V primeri z bogato in kvalitetno vsebino so to le malenkosti, ki jih odkrije le tisti, ki bi jih morda namerno iskal. Ukaželjni čita-

telj, ki mu gre res le za stvar, pa jih niti ne bo opazil.

H koncu pa še tole! Četudi je knjižica namenjena v prvi vrsti začetnikom, jo bo s pridom vzel v roke tudi starejši čebelar. V njej bo našel zase še marsikaj novega, zlasti pa bo ob njej lahko kritično preverjal svoje znanje in svoje lastne izkušnje. Bral jo bo ne le z zanimanjem, temveč tudi z užitkom. Zato je vredna, da jo vključi v svojo strokovno knjižnico.

AŽ PANJ — ENOTNO PLODIŠČE

FRANC SOLAR

Zaradi večkratnih vprašanj, zlasti mladih čebelarjev, sem se odločil, da napišem kaj naj store pred ali po rojenju družin oz. kako ravnam s takimi čebeljimi družinami v AŽ panju. Naj omenim kakšen je moj način čebelarjenja pred dobo rojenja.

V AŽ panjih največje število družin prezimuje brez matičnih rešetk, nekaj z dvema družinama, osnovno družino pustim v plodišču in šibkejšo v medišču. To prestavimo iz 4., 5., 7. ali 9. satarja avgusta ali pa šele v začetku septembra. Manjše število družin pa v plodišču kateremu odvezam mediščne sate in pokrijem rešetko. Panje, ki jih prezimujem brez matične rešetke le-to odvezam takoj pa glavni paši, ta pa je pri nas na Gorenjskem gozdna in se konča približno 15. julija. Zaradi prostora, ki nastane med sati, ko izvlečem matično rešetko, dvignem spodnje sate za približno 14 mm. Za to imam izdelan poseben okvir — vložek in ga postavim na spodnje nosilne palice. Poskušal sem že tudi drugače tako, da sem mediščne sate spustil na spodnje, pa sem zaradi prevoza to opustil. Če bi matično rešetko odvezel bolj pozno se družina ne bi tako dobro pripravila za prezimovanje in v zimo gre taka družina tudi številčno šibkejša. Taka družina mora imeti precej

več hrane, pa ne zaradi prezimovanja in zimske porabe hrane, temveč zaradi boljše in hitrejšega spomladanskega razvoja. Vedno so najboljše družine tiste, ki so prezimile močne in so zastavile zalego v plodiščnih satih in potem počasi zalego širile v medišče. Če hočemo doseči to, moramo za to poskrbeti že prejšnje leto tako, da družine izdatno nakrmimo že dovolj zgodaj, da si v zgornje-mediščne sate nakopičijo zalogo hrane, v spodnjih pa se morajo izvaliti zadnje čebele in še nekaj hrane mora biti na teh satih.

Proti koncu aprila imajo take družine zaleženih približno 6 satov v plodišču, od spodnje do zgornje letvice in brez medenih vencev, v medišču pa še 4 sate do sredine ostalo pa je rezervna hrana za slabe majske dni. Šibkejšim družinam, ki zastavijo zalego v plodišču prestavim zalego v medišče, kjer se v boljših toplotnih razmerah hitreje razvijajo. Takim družinam seveda pomagam z zalogo iz rezervnih panjev, ali pa kar zamenjam celo družino. Močnim družinam, katere so zastavile zalego v medišču ob cvetenju sadnega drevja, prestavim navadno 4 sate zalege v plodišče, ostale pa v sredino nad spodnje 4 sate, seveda če je vreme še naprej ugodno. V slabem vremenu tega ne delam. Maticice zelo hitijo

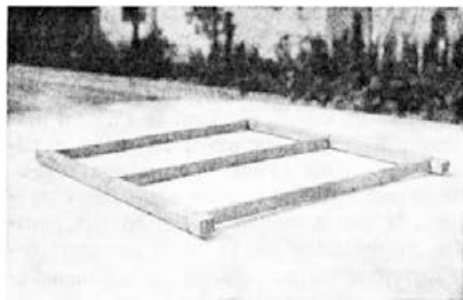
z zleganjem novih satov, tako v medišču, kot v plodišču in izdelajo tudi po kakšno dodano satnico.

Satnice vedno dajem v gradnjo v medišče, ker v tem primeru prestavljam ravno obratno to je v plodišče ali spodnji del panja. Panji, ki so prezimili brez matične rešetke, v spomladanskem razvoju vedno prekašajo ostale družine in pozneje silijo na rojenje. Prav pri tem načinu čebelarjenja, pa pridejo do izraza zares rodovitne matice, katere ne bi tako izrazito pokazale svojih dobrih lastnosti, če bi bile priklenjene v plodišču z matično rešetko, če bi prestavljali zalego v medišču.

Od takih družin vedno poskušam vzrediti več matic, pa čeprav mi kasneje zastavijo z rojenjem, saj se v nabito polnem panju nekaj mora zgoditi. Matično rešetko vstavljam običajno konec maja, vse je pač odvisno od razvoja vegetacije in razlike so tudi do 14 dni. Približno 10 dni pred medenjem gozda v dolinah. Res, da je takrat veliko dela s prestavljanjem satov in iskanjem matic toda mislim, da se to izplača. Večje število satov z zalego, približno dve tretine, gre v medišče ostalo z matico pa v plodišče, obenem pa tudi satnica ali dve v izdelavo. Takrat tudi največjem številu matic pristrižem po eno krilo približno na sredini. V letih s parnimi številkami, desno, v letih z neparnimi številkami, pa levo, tako imam po starosti tudi označene in se obenem zavarujem, da mi roj ne pobegne.

Panjem v katerih prezimujem po dve družini, pa je potrebno že nekoliko preje odvzeti eno matico katero z enim zaleženim in enim medenim satom prestavim v 4. satarja, dodam še dva izdelana sata in prepeljem tako daleč, da se čebele ne vračajo. V panju odprem matično rešetko nanjo položim časopisni papir, da se čebele počasi in mirno združijo. Matico odzvam vedno slabši družini, ni pa to vedno zgornja. Če pa katera družina nikakor ne napreduje tako kot bi bilo treba, pa matico umorim.

V tem času pa je že potreben reden pregled družin vsaj enkrat tedensko zaradi rojenja. Ko se čebelja družina odloči na roj jo pustim naj si vzredi novo matico, ker ne pomaga nobeno trganje

Vložek s katerim se dvignejo sati za 14 mm

matičnikov. Matičnike lahko trgamo vsak teden in bomo trgali vse dotlej dokler ne bomo enega prezrli skritega nekje v kotu, pa še tega prav majhnega in krivega in nam bo panj izrožil. Iz tega slabega matičnika pa bomo potem vzredili mlado matico. Družina, kateri trgamo matičnike, namesto, da bi bila polna delovnega elana z mlado matico še vedno sedi na roj in čaka.

Ko opazim v družini zaležene matičnike ugotovim približno starost ličink, če so še jajčka počakam še nekaj dni in odzvam matico s satom zalege in medenim satom. Vstavim ga v 4. satarja, dodam še dva izdelana sata in prepeljem drugam. Vedno je boljše družini, ki se pripravlja na rojenje odvzeti matico, ko matičniki še niso pokriti, ker se pogosto družina sama odloči, da ne bo rojila, ostalim pa je lažje krotiti rojilni nagon in tudi matice se prej sprašijo.

Za nadaljnje ukrepanje imam sedaj dve možnosti: Ali takoj označim nekaj starejših matičnikov med katerimi pozneje, ko so vsi pokriti izbiram lepšega, vse ostale pa potrgam, da mi panji ne izrojiijo, ali pa počakam, da mlada matica zapoje v panju. Mlad čebelar, ki želi povečati število panjev naj pusti, da mu panj izroji, kajti roj, mu bo najlepše izdelal satnice in imel bo mlado matico. Res, da se mu mlada matica lahko na prahi izgubi, ima pa še vseeno v 4. satarju staro, kot rezervo. Izrojenca pa še vedno ne smemo prepustiti samemu sebi, ker lahko čez nekaj dni še enkrat izroji. Sam sem se odločil, da rajši počakam, da matica zapoje v panju in se

še le takrat lotim OPERACIJE panja. Ko po satju iščem in trgam matičnike vedno sat otresem, da večje število čebel pade v osipalnik in imam boljši pregled po satu. Obenem vedno poiščem še en zrel matičnik, kjer matica skozi luknjico z rilčkom prosi za hrano. Ta matičnik previdno odprem in matico spustim v medišče. V več kot 50 % se obe matici spranita in približno po 14 dneh ko panj zopet pregledam obe matici zalegata, seveda mora biti mediščno žrelo vsaj 1/3 odprto.

Odkar smo odvzeli staro matico je minilo približno 4 tedne in če smo 4. satarja vsaj malo krmili bo v njem zalega na vseh štirih satih in nevarnost je, da nam zopet izroji. Brez škode lahko odvezamemo 3 sate zalege in jo damo v panje, kjer so mlade matice pričele z zaleganjem in s tem zopet okrepimo gospodarske panje. V panjih v katerih pa zalegata dve mladi matici, odvezamem gornjo in naredim rezervno družino katero bom lahko v jeseni prestavil v medišče in tako zopet prezimoval panj z dvema družinama. Kolikor je do jeseni ostalo 4 satarjev s starimi maticami, le-te pode-rem, čebele pa dodam šibkejšim družinam katere namrečvam prezimovati. Družine z boljšimi starimi maticami tudi prezimujem. Zdi se mi, da je štiri satar za prezimovanje le nekoliko premajhen, vsaj za en sat.

V primeru, da se odločimo počakati, da mlada matica zapoje v panju, se lahko zgodi, da tega včasih tudi ne bomo do-

čakli, ker se je družina odločila, da ne bo rojila in sama razdere preostale matičnjake in nam v takem primeru tudi OPERACIJA odpade. Za takšen način čebelarjenja res, da potrebujemo precej 4 satnih panjčev toda brez njih se čebelarjenja ne morem predstavljati. Naj na koncu omenim še krmljenje s pogačami.

Pogače vedno izdelujem sam. Dela se lotim enkrat pozimi. Mešam 1/4 medu 3/4 sladkorja in na 16 kg tega testa dodam 1 stekleničko FUMAGILINA. Pogače nikoli ne delam trde, včasih dolijem tudi nekaj vode. Pogače pakiram v polivinilaste vrečke širine 25 ali 30 cm. V vsako vrečko dam po 2 kg tega testa, in vrečko po vsej širini zavarim. To je tudi spomladanska porcija za gospodarski panj, za manjše družine pa tudi manjše količine toda ne manj od 1 kg. Pogače dajem družinam zelo zgodaj, spomladi, ko prično prinašati prvi cvetni prah. Če se vreme zopet ohladi, tudi nič huđega za ta čas čebele pogačo pač opustijo. Takšno pogačo porabijo v približno dveh do treh tednih, odvisno pač od družine in vremena. Pogačo obesim na zgornje okence če je družina brez mati. Rešetke drugače pa tja kjer družina prezimuje. S škarjami odrežemo za prst široko in dolgo luknjo v zgornjem delu vrečke, da čebele lahko pridejo do testa in ga počasi ližejo. Na tem polivinilu tudi kondenzirajo vodni hlapi in ima družina vedno pri roki vsaj nekaj vode posebno ob slabem vremenu.

RAZVOJ GOZDARSTVA V SKLADU S POTREBAMI ČEBELARSTVA V SAP VOJVODINI

Uvod

Gozd in gozdna drevesa dajejo veliko gospodarskih koristi za nacionalno gošpodarstvo vsake dežele. Razen tega imajo celo vrsto drugih splošnih koristnih funkcij in velik pomen za zaščito življenjskega okolja, še posebno zemljišča, vode in zraka. Nekateri mislijo, da je to prepričanje bolj posledica čustvene navezanosti na gozd kot okolje, kjer ljudje rastejo in živijo, kot dejanskega poznavanja vseh dejstev, ki potrjujejo, da so gozdovi nezamenljiv dejavnik človekovega okolja. Zato zadnje čase v vseh deželah posvečajo posebno pozornost ohranitvi gozdov in pogozdovanju novih območij. Tudi pri nas so ovrednotene splošne koristne funkcije gozda, kar se kaže v skrbi in različnih posegih širše družbene skupnosti. Pokazalo se je, da gozdove bolj cenijo v krajih, kjer jih je manj in so slabši.

Gozdovi imajo velik pomen za razvoj čebelarstva, saj v njih lahko v določenem času zagotovimo dobro čebeljo pašo, kar je pomembno, da zagotovimo kontinuiteto čebelje paše. Zato ima velik pomen usklajevanje programa razvoja gozdarstva s potrebami čebelarstva in njegovim stalnim razvojem, saj se tako pomembnost gozda občutno poveča.

Vrednost gozdov je skrita v deležu čebelarstva v skupnem narodnem dohodku. Podatki nekaterih držav kažejo, da gre za velike vrednosti. Na Madžarskem je na primer vrednost pridobljenega medu na 1 ha akacijevega gozda točno polovica vrednosti izkoriščenega lesa z 1 ha.

Stanje čebelje paše v vojvodinskih gozdovih

Od vseh dreves, ki so pomembna za čebeljo pašo v SAP Vojvodini, so najvažnejša akacija, lipa in vrba. Gozdne površine so naslednje:

akacija	15.770 ha
lipa	7.475 ha
vrba	10.353 ha

Te vrste uspešno gojimo na našem območju, les je zanimiv za predelavo. V zgoraj navedenem pregledu površin niso zajete manjše površine kot so parki, drevoredi, zaščitni pasovi in podobno. Od drugih pomembnih dreves kot vir čebelje paše, je treba omeniti javor. V gozdarstvu je javor slabše zastopana vrsta in po podatkih pokriva kakih 150 ha, vendar pa ga precej uporabljajo za nasaditev zelenic. Vse omenjene vrste drevja so pomembne za zagotovitev dobre čebelje paše in še posebno za neprekinjeno pašo v celi sezoni z oziroma na čas cvetenja in medenja.

Najbolj razširjena vrsta, ki je obenem tudi najbolj zanimiva za čebelarje, je v Vojvodini akacija. Poleg razširjenosti v gozdovih je pogosta tudi v nasadih okoli gospodarskih dvorišč, ob poteh, prekopih in podobno. Na Delibatski peščini v Subotiškem pesku je 72,8 odstotka akacije v odnosu na celotno površino. Od tega je 48,5 odstotka akacije v tretji generaciji. Tretja generacija akacije zavzema 30,7 odstotka skupne površine akacijevega gozda. Takšno stanje akacijevega gozda je zelo neugodno, saj je akacija v tretji generaciji že v fazi propadanja. Posebno se to vidi na področju Delibatske peščine in Subotiškega peska, kjer so tudi največje površine.

Program razvoja in izbor vrst

Z ozirom na pomen gozdov za razvoj čebelarstva v Vojvodini je bilo na pobudo Zveze čebelarskih organizacij SAP Vojvodine in pokrajinskega sekretariata za kmetijstvo, prehransko industrijo in gozdarstvo več stikov z organizacijami združenega dela na temo programiranja razvoja in potreb angažiranja znanstvenoraziskovalnega dela na področju gozdarstva s ciljem, da se ustvari ugodni pogoji za razvoj čebelarstva ter povečanje in izboljšanje kvalitete

gozdnega bogastva. Splošna ocena je, da morajo OZD gozdarstva v prihodnjem obdobju vložiti velike napore in materialna sredstva za izboljšanje strukture in povečanje površin z akacijevim gozdom, s tem da koristijo najnovejša znanstvena spoznanja doma in v svetu. Da pritegniti tudi druge organizacije in skupnosti, ki se zanimajo za to delo zaradi splošnih koristi in funkcij gozda. Dobro osnovo za uspešno akcijo nudi tudi novi zakon o Delibatski peščini in akcije organizacij ter skupščine občine Subotica, da se gozdovi na Subotški peščini razglasijo za gozdove s posebnim pomenom in se tako zaščitijo in izboljšajo. Pripravljenost širše družbene skupnosti za realizacijo razvojnih programov pri obeh objektih se kaže v angažiranju mladine v obliki večletnih zveznih mladinskih delovnih akcij pri urejevanju področja in pogozdovanju novih gozdnih površin (biološka dela).

Organizacijam združenega dela je treba preskrbeti dodatna materialna sredstva, ki jih bodo vložila v obnovo teh gozdov in za nova pogozdovanja. Zaradi izrednega pomena akacijevih gozdov za zagotovitev kvalitetne čebelje paše in njene kontinuitete so nujna prizadevanja vseh čebelarских organizacij s ciljem uspešno realizirati program obnove in novih nasadov. Dobro sodelovanje čebelarjev z OZD gozdarstva bo znatno pripomoglo k ovrednotenju splošnih koristi gozdov. Ob neposredni družbeni intervenciji za izboljšanje gozdnega bogastva in razvoja gospodarstva v celoti, bodo ustvarjeni boljši pogoji za razvoj čebelarstva v Vojvodini.

Čebeljo pašo v Vojvodini v dobršni meri daje gozdna vegetacija. V prihodnosti se bo pomen gozdov in gozdnih nasadov v tem pogledu še povečal z ozirom na vse večjo uporabo kemičnih sredstev v kmetijstvu, ki v veliki meri omejujejo ali povsem onemogočajo čebelarjenje. Zato je pomembno, da se gozdne površine akacije, lipe, javora in vrbe zaščitijo, ohranijo in povečajo tako v interesu gozdarstva kot čebelarstva. Kadar govorimo o pogozdovanju s temi vrstami dreves in širjenju njihove površine, so interesi gozdarstva in čebelarstva v glavnem podobni.

Možnosti izboljšanja čebelje paše

Na osnovi raziskav Instituta za gozdarstvo iz Budimpešte, ki ima na razpolago nekaj priznanih selekcij akacije (raziskave delajo na 54 selekcijah), bi bilo pri realizaciji programa obnove in novih pogozdovanj zelo koristno zasaditi navadne akacije preverjenega porekla s 30 % površine akacije, ki cvete kasneje, da bi vsaj za teden dni podaljšali čas njenega cvetenja. S selekcijo akacije smo dobili vrsto, ki je zelo medonosna, ima dober prirastek lesa in kvalitetne tehnične lastnosti in cvete 7 do 11 dni kasneje kot navadna akacija.

Zaradi zagotovitve stalne čebelje paše moramo tekom leta in proti koncu leta najti in nadzorovati takšne medonosne vrste dreves in šibja, ki cvetejo julija in avgusta, in jih potem razširiti s pogozdovanjem. Te vrste zaslužijo posebno pozornost z ozirom na to, da so v Vojvodini območja, kjer bi bile lahko te sorte bolj razširjene. Za čebelarstvo bi bilo zelo pomembno, da bi intenzivneje gojili posebne grmičaste vrste v klasičnih gozdovih. V naših trdolistnatih gozdovih je dovolj prostora in tudi ekološki pogoji so ugodni za uspevanje teh vrst. Lahko jih gojimo na gozdnih obrobjih, jasad in posekah, kot tudi na daljnovidnih pasovih, ki tečejo skozi gozdove.

Drugo možnost za izboljšanje čebelje paše predstavljajo namenski nasadi za čebelarstvo. To navajamo samo kot možnost, ker ne vemo, da bi se v Jugoslaviji že lotili česa podobnega. Take nasade gojijo predvsem zato, da je zagotovljena neprekinjena čebelja paša čez vse leto in je sestavljena tako iz drevesnega kot zeliščnega rastlinja. Ustanavljanje takih nasadov je možno tako na gozdnih kot tudi poljedelskih območjih. Ob tem bi koristile posebne selekcije akacije s povečano proizvodnjo nektarja in podaljšanim obdobjem cvetenja, evodija, sofara in drugo medonosno grmovje. Možnosti izboljšanja čebelje paše so tudi pri izvengozdnih zelenih površinah, na primer pri ustanavljanju zaščitnih primestnih gozdov in drugega zelenja okrog naselij. Vendar so praviloma te možnosti majhne zaradi majhnih ome-

jenih površin, ki so namenjene za ozelenitev po dogovorjenih prostorskih načrtih. Večja takšna možnost je pri ustanavljanju poljezaščitnih gozdnih pasov. Pri ustanavljanju takšnih pasov bi bila akacija zastopana z okoli 30 %, uporabimo pa lahko tudi ostala medonosna drevesa kot so javor, sofora in druga. Pri oblikovanju nizkega dela poljezaščitnih pakov so široke možnosti za zasaditev grmičastih vrst, ki so zanimive za čebelarstvo.

Zaključki

Gozdovi in gozdna drevesa zagotavljajo dobro in kontinuirano čebeljo pašo in ustvarjajo ugodne pogoje za razvoj čebelarstva. Zato moramo pri programiranju razvoja čebelarstva misliti na vlogo gozda v celoti njegovih splošnih koristnih funkcij. Program pogozdovanja moramo obogatiti z vrstami, ki imajo skupen interes za gozdarstvo in čebelarstvo. Čebelarske organizacije morajo za-

htevati usklajevanje programa. OZD gozdarstva so za to zainteresirane, ker uvidevajo, da se na ta način najbolj izrazijo splošno koristne in druge funkcije gozdov in da bodo za izpeljavo takšnih načrtov dobili podporo in pomoč širše družbene skupnosti.

V celotni akciji imajo pomembno mesto znanstvene organizacije, ki se morajo veliko bolj angažirati in usmeriti v reševanje tako koristnih nalog. Naš Inštitut za gozdarstvo ima nalogo, da že letos izdela raziskovalni projekt za povečanje proizvodnje akacije z ustanavljanjem poizkusnih proizvodnih nasadov v Vojvodini, s tem da uporabi že pridobljene izkušnje pri nas in v svetu. Prav tako bo inštitut izdelal raziskovalni projekt pogozdovanja slanih območij. Oba projekta bo prijavil za financiranje pri samoupravnih interesnih skupnostih. Takšne opredelitve so sprejeli tudi odgovorni odbori in komisije Izvršnega sveta SAP Vojvodine.

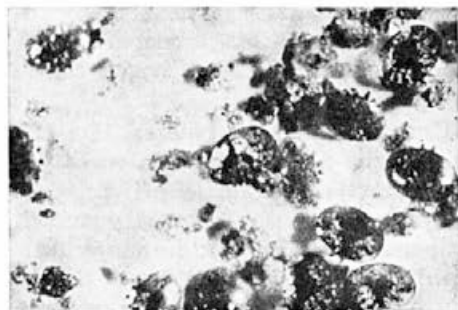
SODOBNE METODE BORBE Z VAROATOZO

V nekaterih evropskih predelih se zaskrbljujoče širi huda čebelja bolezen varoatoza. Ker prodira že v nekatere predele naše države, priobčujemo povzetek razprave M. V. Žerebkina, vodje oddelka profilakse in borbe z boleznimi čebel v Sov. zvezi. Zaradi obširnosti razprave priobčujemo le njen glavni povzetek.

Varoatoza je postala resna sodobna bolezen čebel, ki jo povzroča parazit varoa. Ta uničuje ličinke, bube in odrasle čebele. Brez čebelarjeve pomoči družine propadejo. Bolezen se pa razvija postopoma. Ličinke se nenavadno hitro širijo v čebelji zalegi, niso pa izvzete tudi čebele, matice in troti. Podnebne razmere bistveno ne vplivajo na širjenje parazita.

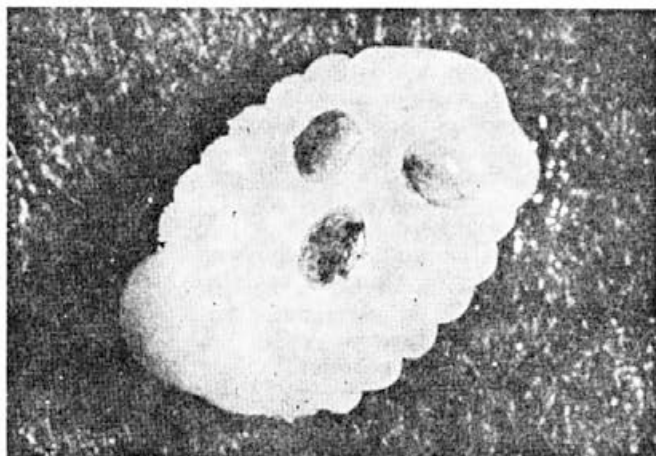
V glavnem se napad parazita skoncentrira na zalegi. Napadajo zalego na

različnih stopnjah razvoja, in to skoncentrirano tam, kjer je razplod najmočnejši, kar ima za posledico odmiranje čebel. Kolikor se mladica rodi, je ta pohabljen in življenjsko nesposobna, brez kril, oči, nog itn.). Okužba nastane pri neposrednem medsebojnem kontaktu čebel (na pa-

Odmrli zajedalec varoa v drobirju

Zajedalec varoa na čebelji bubi.

siščih, poletih, pri ropanju in podobno).

Slaba preučenost bioloških lastnosti razvoja ličink otežuje obdelavo specifičnih sredstev za borbo z invazijo tega zajedavca. Iskanje sredstev in način zdravljenja gre danes v dveh smereh: preizkušanje z različnimi kemikalijami in z uporabo nekaterih zootehničnih prijemov. Intenzivna uporaba kemičnih preparatov, posebno v času paše, skriva v sebi nevarnost, da pridejo toksična sredstva v čebelje pridelke. Poleg tega onesnažuje uporaba akaricidov (fenotiazina, folbeksa, efirsulfinat itn.) med in pelod, kar zelo vpliva na življenjsko sposobnost odraslih čebel, kar je tudi dokazano s poskusi v čebelarstvih znanstveno raziskovalnih inštitutih leta 1975. Zavaljo tega je neobhodno potrebno iskati takšna sredstva in načine, ki ne bi bili škodljivi za čebele in ljudi.

Čimprej se odkrije bolezen, tem lažja je borba z njo. Diagnoza varoatoze se ugotavlja na zalegi, pri čebelah, maticah in trojih, v drobirju, v smeteh preperelih desk in na dnu panja. Najmanj 20 % sumljivih čebeljih družin je treba opazovati na stojišču oziroma v čebelnjaku in jim enkratno dati pre-

parate (varoatin, fenotiazin). V primeru obolenja družine se čez 30–40 minut pokažejo ličinke na papirju, ki smo ga predhodno položili na dno panja.

Za laboratorijsko preiskavo je potrebno pozimi poslati mrtve čebele in smeti z dna panja, in sicer ne manj kot 200 gramov; spomladi kos sata s čebeljo zalego v velikosti 3×15 cm in smeti z dna panja; poleti in v jeseni pokrito čebeljo ali trotovsko zalego in 100 do 200 živih čebel, vendar pa ne mladice, iz desetih do dvajsetih družin. V nobenem primeru ne smemo jemati za preiskavo manj kot od 15 % družin z vsakega stojišča oz. čebelnjaka in sicer: smeti iz dna panja spraviti v papirnati zavitek, sate s čebeljo in trotovsko zalego v furnirsko škatlo v premeru 0,5 in 1,0 cm, žive čebele pa v stekleno posodo. V spremnem pismu naj bo naslov pošiljatelja, število čebeljih družin in namen raziskave.

Izkušnje pri uporabi zootehničnih prijemov, ki so jih delali v posameznih deželah, so pokazale različne rezultate. V Honkongu so npr. dobili zadovoljive rezultate z odstranitvijo matic za določen čas iz čebeljega gnězda.

(Nadaljevanje prihodnjič)

TOVARNA ZDRAVIL »KRKA« V NOVEM MESTU JE RAZPISALA NATEČAJ NA TEMO: ČEBELARSTVO NA DOLENJSKEM

**Natečaj je bil namenjen srednješolski
mladini v Novem mestu**

Našim bralcem smo že poročali o prvi maturitetni nalogi s področja čebel in čebelarstva, ki jo je samoiniciativno napisala maturantka Mojca Henigman iz Portoroža. Pred seboj pa imamo zopet nalogo, ki jo je napisala gimnazijka Vladimira Pavlin iz Semiča pod naslovom ČEBELARSTVO V BELIKRAJINI, za kar je dala pobudo tovarna zdravil Krka v Novem mestu. Tovarna zdravil v Novem mestu je namreč letos razpisala nagradni natečaj za srednješolske dijake na temo ČEBELARSTVO NA DOLENJSKEM in Vladimira Pavlin je dobila prvo nagrado.

Predvsem naj poudarimo, da je nad vse pohvalen korak delovne organizacije, ki ga je napravila OZD Krka, ne le zato, ker je s svojim nagradnim natečajem spodbudila pri srednješolski mladini zanimanje za čebele in čebelarstvo, ampak je hkrati spodbudila tudi druge organizacije združenega dela, ki so bolj ali manj povezane s čebelarstvom in čebeljimi pridelki, s kmetijsko, sadjarsko-vrtnarsko proizvodnjo in podobno. Pričakovati je, da tovarna zdravil Krka ne bo ostala osamljen primer, ampak ji bodo sledile nove organizacije združenega dela.

Dijakinja V. Pavlin pripoveduje v svojem delu o kratki zgodovini čebelarstva, o čebelni družini (gnezdu čebelne družine in zgodovini čebele), o boleznih čebel, o delu na domačih stojiščih in o čebeljih pridelkih, o čemer je teoretično dodobra

seznanjena in praktično že kar podkovana, saj »se doma inteizivno ukvarja s čebelarstvom že vrsto let...« in »v Beli krajini se samo pri nas ukvarjamo s pridobivanjem skoraj vseh čebeljih pridelkov...«, kakor sama pravi v navedeni nalogi.

Dolenjska je imela svoječasno v razmerju pašne površine in števila panjev razširjeno čebelarstvo. V obdobju med obema vojnama je bilo npr. v Beli krajini 2500 čebelnih panjev in je prišlo povprečno na čebelarja 7,5 panjev, v kočevskem okraju okoli 3700 panjev in je prišlo na čebelarja povprečno 10 panjev; v novomeškem okraju pa s 5758 panji povprečno 7,3 panji na čebelarja.

Bela krajina je z oziroma na njeno lego (odprtost proti jugovzhodu) in medonosno rastlinje (sadno drevje, travniki, vinogradi in neposredna bližina bogatih obrobni iglastih gozdov roškega masiva) v primerjavi z drugimi predeli Slovenije v zelo ugodnem položaju za obstoj in razvoj čebelarstva, zato bi avtorica opravila hvaležno delo in bi njena naloga veliko pridobila na svoji teži, če bi prikazala dejansko stanje današnjega čebelarstva in čebelarjenja v Beli krajini, kar je sicer nakazano v zadnjem poglavju, kjer govori o možnostih in pogojih čebelarstva v Beli krajini, žal pa je samo nakazano.

Prepričani pa smo, da bo tovarišica Pavlinova še prijela za pero in med drugim to vrzel izpolnila, da bomo dobili celovito podobo čebelarstva v Beli krajini.

Martin Mancej

V POLNEM JEKU SO PRIPRAVE ZA XXVII. MEDNARODNI KONGRES

Za 27. mednarodni kongres Apimondie, ki bo od 14. do 20. septembra prihodnjega leta v Atenah (Grčija), je izšla brošura, ki bo razposlana vsem organizacijam — članicam Apimondie, upravam in posameznikom, ki so zainteresirani na udeležbi. Nabaviti pa jo je možno prek Apimondie — Roma, Corso Vittorio Emanuele 101 ali pa prek Nacionalnega grškega organizacijskega komiteja Mellissokommiki str. Makryani 57, N. Chalkidion-Antena.

Brošura ima 20 poglavij, med pomembnejšimi so poglavja o Grčiji in kongresu, o čebelarstvu v Grčiji podrobni programi kongresa, o organizaciji čebelarstva, razstave, konkurzi, nagrade, premije, o organizaciji in dokumentaciji izletov.

Iz devetega poglavja naj povzamemo program kongresa:

1. Kongres bo potekal v hotelu Hilton, Atene 46, ulica Vassilissis Sofiac.

2. Splošna tematika kongresa bo: »Med v človekovi prehrani«.

Posebne teme na plenarnih zasedanjih:

S področja ekonomike čebelarstva:

a) ekonomski, biološki, ekološki in pravni problem prevažanja čebel;

b) realizacija sortnega medu (po območjih), zakonodaja in kontrola;

c) po kakšnih kriterijih kupujejo potrošniki med.

S področja biologije čebel:

— razširjenost in prilagojevanje čebelnih rodov.

S področja patologije čebel:

— vpliv zdravstvenih prijemov na produktivnost medu — količinsko in kakovostno.

S področja medonosne flore in oprave:

a) priprava čebeljih družin za oprave;

b) pomen in značilnosti sredozemskega medonosnega rastlinstva;

c) vpliv zemlje na nektar.

S področja tehnologije čebelarstva in čebelarstva pribora:

a) tehnologija čebelarjenja ljubiteljev čebel;

b) novi prijemi v industrijskem čebelarstvu.

Na kongresu bo organiziran simultani prenos na ruskem, francoskem, angleškem, nemškem, španskem in grškem jeziku.

Kotizacija za predstavnike organizacij — vključenih v Apimondio, znaša 70 dolarjev; za načlane 85 dolarjev, za spremeno osebo pa 40 dolarjev, če je prispevek poslan do 1. junija 1979. Po prvem juniju bo kotizacija višja.

Prijava in kotizacija je treba poslati: Generalni sekretariat APIMODIE, Roma, Italia, Corso Vittorio Emanuele 101, ali pa Grški nacionalni orgkomite, Athènes, Grèce, Mellissokommiki 57 rue Makryani 1, Ne-a Chalkidon.

M. M.-j.

V. letnik

1978

številka 10

bilten

medex exp.-imp.

delo na domu in
d. e. kooperacija

**PALETA PROIZVODOV, KI JIH JE PRIPRAVIL RAZVOJNI
ODDELEK MEDEXA OB SODELOVANJU PRIZNANIH
JUGOSLOVANSKIH STROKOVNJAKOV V INSTITUTIH
IN NA KLINIKAH**

NOVI PROIZVODI V LETU 1978

A. MARIJA MIHELIC DIPL. ING.

V letu 1978 smo v Medexu pripravili vrsto novih proizvodov po temeljitih pripravah in na osnovi bogatih izkušenj na področju spoznavanja koristnih lastnosti čebeljih pridelkov in priprave naravnih poživil. Na tem področju opravlja delovna organizacija Medex že vrsto let pionirsko delo, ki temelji na ugotovitvah široko zastavljenih znanstvenih raziskav. Človeku, ki živi v vedno bolj onesnaženem okolju in se poskuša v borbi za obstoj vrniti k naravi, smo pripravili nove proizvode in sicer: APIFIT-KRATEGUS, KEKEC, MOJCA, DIETHON, APIKOMPLEKS KREMA in APIDENT zobna pasta.

V proizvodu APIFIT-KRATEGUS smo koristnim čebeljim pridelkom dodali še učinkovite snovi iz rastlinskega sveta. Čebela, po latinsko apis in rastlina, po grško phyton naj bi skupno zagotovili najmočnejše učinke v naših novih naravnih preparatih APIFIT. Pri preparatu APIFIT-KRATEGUS smo kombinirali ekstrakt gloga (*Crataegus*), medu, matičnega mlečka in ustrezne količine E vitamina. Ekstrakt gloga v kombinaciji z matičnim mlečkom in medom ter vitaminom E po ugotovitvah znanstvenih raziskav ugodno vpliva na delovanje srca.

Proizvoda KEKEC in MOJCA sta pripravljena na osnovi medu, ki je obogaten z izbranim cvetnim prahom, visokovrednimi sojinimi beljakovinami in sojinim lecitinom. Oba proizvoda sta beljakovinsko visoko vredna namaza, namenjena predvsem otrokom, saj le-ti v svojem razvoju nujno potrebujejo veliko beljakovin.

Naš novi proizvod DIETHON pa je zaradi svoje specifične sestave na osnovi sorbita in fruktoze namenjen diabetikom, sladkornim bolnikom, kot sladilo, hkrati pa vsem, ki se izogibajo visoko kalorične hrane.

V sodelovanju z Ilirija-Vedrog, dermatologi in pediatri smo po kliničnih preizkusih pripravili APIKOMPLEKS kremo za nego vnete kože. Antiflogistični učinek propolisa smo preizkušali v

vrsti različno sestavljenih mazilnih podlag in se po kliničnih preizkusih odločili za najustreznejšo. Apikompleks krema za nego vnete kože, je prva krema z naravno protimikrobno komponento na jugoslovanskem in tudi na svetovnem tržišču. Oba dragocena čebelja pridelka — propolis (zadelavina) ter matični mleček, ki sta sestavini kreme, delujeta na veliko število bakterij, oziroma glivic. Najnovejše raziskave v Mikrobiološkem inštitutu Medicinske fakultete v Ljubljani pa so dokazale tudi izreden učinek kombinacij mlečka in propolisa na nekatere viruse. Apikompleks krema je namenjena za nego vnete kože. Uspešno so jo preizkusili pri negi vnete kože dojenčkov, prav tako pa tudi pri negi občutljive kože po britju ali pri lažjih opeklinah ob sončenju.

V sodelovanju z Ilirija-Vedrog in stomatologi smo pripravili zobno pasto s propolisom — APIDENT. Propolis z že znanimi učinki na bakterije, glivice in viruse, ki prebivajo v ustih, smo vgradili v podlago zobne paste in preizkusili v stomatologiji. Učinek vezanega propolisa v podlago zobne paste Apident je ugoden tako za dlesni in ustno votlino, hkrati pa jača čistilni učinek zobne ščetke tako, da zmanjša čas, ki je potreben za učinkovito čiščenje in da enakomerno zmanjša število celotne ustne flore. Propolis se je v zobni pasti izkazal tudi kot učinkovit korigens pri pomanjkljivosti zobnih ščetk iz živalskih ščetin. Te vsebujejo lasne kanalčke, v katerih se nahajajo bakterije, ki jih pri čiščenju utremo v ustno sluznico. Propolis pa te kanalčke v ščetki zamaši, zalepi tudi vse naravne in razcepljene konce ščetin.

Razvojne naloge v naši delovni organizaciji bodo tudi v bodoče usmerjene v pripravo novih proizvodov na osnovi čebeljih pridelkov, še zlasti cvetnega prahu, medu, matičnega mlečka in rastlinskih izvlečkov. S tem želimo po eni strani obogatiti serijo APIFIT pripravkov, čebelarjem pa zagotoviti odkup čebeljih pridelkov.

W. C. Overton (1978) Are Microencapsulated Pesticides Here to Stay?

The Australasian Beekeeper, 79 (1978) 8, 160—162.

Namen prevoda: Avtor je s tem članom želel opozoriti na nevarnost, ki grozi čebelarstvu s strani posebne vrste insekticidov. Mi smo se pa odločili za objavo tudi zato, ker obstaja možnost zastrupljanja cvetnega prahu.

BODO MIKROINKAPSULIRANI PESTICIDI OSTALI?

Čebelarstvu preti nova nevarnost s strani insekticidov. DDT in njemu podobne snovi so zaradi njihovega škodljivega delovanja in nepopolnega razkrajanja že pred časom odstranili iz obtoka. Namesto njih so sedaj v rabi organofosforne spojine. Ti insekticidi so sicer zelo strupeni, vendar se hitro razkrojijo v neškodljive snovi, tako da skoraj niso nevarni za zastrupljanje okolice. Pravzaprav je razkroj organofosfatov tako hiter, da jih je za učinkovito zatiranje škodljivcev potrebno uporabljati večkrat v večjih količinah. Zaradi tega je njihovo uporabljanje drago, zahtevno, poleg tega pa še tvegano. Toda vsemu temu se lahko izognemo, če jim preprečimo hitro razkrajanje. To dosežemo, če kapljice organofosfata zaščitimo s tanko polimersko ovojnico. Tako obdelovanje kapljic organofosfata imenujemo »mikroinkapsuliranje«. Delci, ki pri tem nastanejo, so majhni, saj merijo v premer le 30—50 mikronov. Mikroinkapsulirani insekticidi so v bistvu »tekoči prah« in jih zaradi tega lahko razpršujemo z navadnimi razpršilnimi napravami. Porozna ovojnica prepušča le počasi vodo in določene količine organofosfatov, zaradi česar jim je omogočeno dolgotrajnejše delovanje. Ker je to najustreznejši način delovanja insekticida, bodo po vsej verjetnosti sčasoma vsi insekticidi v podobni obliki.

Toda za čebelarstvo so ti insekticidi nevarni zaradi tega, ker so po obliki podobni cvetnemu prahu in jih zato čebele z njim zamenjujejo. Pridno jih nabirajo in nosijo v panj, še preden iz njih izhlapijo vse škodljive snovi. Počasno

sproščanje organofosfatov v panju ubija delavke in zalego. Večina pesticidov je nevarna predvsem pašnim čebelam, ti pa so nevarni za čebele vseh starosti in za zalego. Mikroinkapsulirani pesticidi so spomladi leta 1976 prizadeli ali uničili 2500 čebeljih družin v Lewiston-Idaho in še več družin v centru države Washington. To sta državi, ki imata močno razvito sadjarstvo in sta prav zaradi tega odvisni od čebelarstva. Toda neki čebelar iz Washingtona je pripomnil, da se bodo škodljivosti teh insekticidov ljudje zavedali šele, ko bo vsako jabolko po 15 dolarjev.

Prav zaradi omenjene nevarnosti za čebelarstvo je dr. Carl Johansen, prof. entomologije na Washington State University v Pullman, Washington zbral rezultate raziskav opravljenih na območju Lewinston-Clarkston (Washington) na Yokima področju v središču države Washington. Po njegovem je za čebelarstvo najbolj nevaren pesticid PennCap M (R). To je tovarniško ime za mikroinkapsulirani metil paration (methyl parathion). Na tem področju so se skoraj vse čebele zastrupile z njim na poškropljenem cvetočem plevelu ob robovih polj ali na podrasti v sadovnjakih. Strupen cvetni prah je povzročil odmiranje mladih čebel v panju in zalege ter s tem prekinitve razvojnega kroga čebelje družine. Pri odmrlih čebelah in v vzorcih cvetnega prahu so s kemičnimi analizami v različnih laboratorijih potrdili prisotnost metil parationa.

Kot pravi dr. Johansen je težko razločevati cvetni prah od tega insekticida. Njegove kapsule so podobne cvetnemu

prahu ne samo po velikosti, ampak tudi po strukturi. Poleg tega pa se mnogo raje oprime čebeljih dlačic, kot pa navadni insekticidi v prahu.

Mikroinkapsulirani insekticidi so nevarni čebelarstvu tudi zaradi tega, ker lahko celo skozi vso sezono onemogočajo obstoj čebeljih družin v panjih, v katerih je uskladiščen cvetni prah pomešan z njimi. Po dr. Johansenu zadržijo ti insekticidi strupenost v panju več kot 10 mesecev. Zanimivo je, da v medu ni ni-

ti sledu o tem insekticidu. Po vsej verjetnosti čebele odmro zaradi zastrupitve prej, preden lahko predelajo medicino, onesnaženo z njim, v med.

Zaradi izredne nevarnosti Penncape M za čebelje družine so njegovo rabo zelo omejili, način uporabe pa poostrili. Istočasno pa tečejo raziskave o njegovih lastnostih in stranskih vplivih. Dokler ne bodo povsem znane vse lastnosti tega insekticida, ga bodo uporabljali le pod nadzorstvom.

Snoj-Vidmar

ZAVAROVANJE ČEBEL

V prejšnji številki Biltena smo objavili informacijo o pomenu in načinu zavarovanja čebel. Da bi lahko čimprej sklenili zavarovalno pogodbo, ponovno prosimo čebelarje, da nam pošljete prijavo za zavarovanje.

Z Zavarovalno skupnostjo Triglav se dogovarjamo, da bi znašala zavarovalna vrednost naseljenega čebeljega panja:

1. Čebelje družine	250.—
2. Panj	800.—
3. Satje	200.—
4. Med	150.—
Skupaj:	1.400.—

Zavarovalna premija pri kolektivnem zavarovanju naseljenega čebeljega panja znaša 2,5 % zavarovalne vrednosti za področje SR Slovenije in 4,1 % zavarovalne vrednosti za ostala področja Jugoslavije. Zavarovanec samostojno odloča, za katero področje bo zavaroval čebele, to je pomembno za čebelarje, ki čebele prevažajo na pašo izven Slovenije.

Zavarovalno premijo bo za čebelarje po predhodnem sporazumu plačal Medex in jo čebelarjem obračunal pri izplačilu dobavljenih čebeljih pridelkov.

MOJE IZKUŠNJE ČEBELARJENJA V GORSKIH GOZDOVIH

JOŽE RESNIK

Skoraj polovico Slovenije pokrivajo gozdovi. V severovzhodni Sloveniji sta dva gorska masiva Pohorje in Kozjak. Ti dve gori pokrivajo pretežno gozdovi, kmetijske zemlje je malo. Zaradi tega so ti kraji redko naseljeni. Že Rimljani so pustošili pohorske gozdove, podobno kot Kras. Pozneje se golišča zasadili z iglastim drevjem zato na določenih predelih Pohorja zasledimo čiste sestoje iglavcev. V pohorskih in kobanskih gozdovih so odlične čebelje paše, ki pa še nikoli niso bile kaj prida izkoriščene. Navadno se čebelarji prevaževalci ustavijo v naseljih in pri posameznih hišah. Med naselji pa je še veliko neizkoriščenih čebeljih pašišč. Ker so posamezne vasi oddaljene ena od druge, tudi več kot 10 km, si lahko ustvarimo predstavo, koliko je še vmes nezasedenih čebeljih pašišč. Na splošno so na Pohorju in Kozjaku mešani gozdni sestoji iglavcev, listnatega drevja, grmičevja in gozdne podrasti. Resja in telohe tamkaj ni, ker sestavljajo navedeni gori granitne kamnine. Kmetovalci morajo obdelovalne površine posipavati z apnencem, da tako povečajo rodnost zemlje. Semkaj dovažajo čebele na gozdno pašo iz Dravskega polja, Slovenskih goric, Pomurja in Prekmurja. Včasih so dovozi čebel, bi lahko trdil, stihijski in neurejeni, saj postavljajo na eno mesto po več sto panjev. Množica čebeljih družin na manjšem prostoru nekega naselja ali gorske grape nikakor ne more ugodno vplivati na donos oz. rentabilnost čebelarjenja. Gozdne paše so ponavadi sunkovite, pa tudi občutljive na vremenske spremembe. Neredkokdaj se zgodi, da se paša za nekaj časa prekine ali celo popolnoma preneha. Če je prekinitev paše takšne narave, da se medenje za daljši čas prekine, lahko pride pri čebelah do

ropanja z ostalimi posledicami vred. Lansko leto je bilo za nekatere čebelarje na gozdni paši usodno. Po prvem točenju medu, ki je potekalo v najlepšem redu zaradi izdatne paše, so se čebelarji zadovoljni vrnili domov, misleč, da jim bodo čebele v par tednih zopet napolnile medišča. Po predvidenem času pa so prevaževalci lahko ugotovili le katastrofo pri čebelah. Umirale so od lakote. To se lahko dogaja čebelarjem prevaževalcem, ki premalo poznajo zanesljivost in znake gozdnih paš. Trdim, da so gozdne paše med najbolj zanesljivimi čebeljimi pašami, niso pa tako zanesljive, da bi bila upravičena naša breskrbnost. Nasprotno, budno moramo spremljati vsa dogajanja vsega živega in neživega v gozdovih ter temu ustrezno ukrepati in čebelam pravočasno pomagati.

V času odkar čebelarim, sem moral doživeti vse faze razvoja čebelarstva, ki so nastale v tej dobi. V začetku sem gojil čebele na stalnem mestu, to je bila doba, ko so imele čebele mene v »oblasti«. Tedaj sem se še veselil rojev, če pa sem kaj več pridelal medu kot za domačo porabo, sem bil presrečen. Potem je nastopila doba intenzivnega prevažanja. To obdobje je odločilno vplivalo na mojo miselnost. Če imaš premalo panjev svojih čebel, se pač pridružiš kakšnemu drugemu čebelarju, da tako bolje izkoristita kamijon in si podelita stroške prevoza. Tako sva oba z istim namenom in vplivom ekonomske zakonitosti širila in povečevala svoja obrata, da sva se končno zaradi prevelikega števila panjev morala raziti. Še vrsto drugih nevspešnosti spremljajo ta dogajanja, kakor tudi čebelarstvo. Tako nastopijo pri prevažanju težave s prometnimi sredstvi, nakladalci, pasišči, zapore zaradi čebeljih bolezni itd. Če je količ-

To je znak, da bo gozd medil

Hitro razmnoževanje ušic je pogoj za dobro medenje

kaj res, da človek z leti postane pametnejši, je name res moralo nekaj vplivati. Opustil sem selitev čebel iz kraja v kraj in se ustavil v gorskih gozdovih. Spočetka še slutil nisem, da čebelarjenje na mestu zahteva od čebelarja mnogo več biološkega znanja o čebelah kot recimo od čebelarja prevaževalca. Iz previdnosti sem svoj obrat razdelil v dve skupini. Polovico panjev sem pustil na dobro preizkušenem gozdnem pasišču v gorski dolini. Drugi del pa sem postavil v paviljonskih skladiščih na višini 680 m nadmorske višine. Oba pasišča sta razen višinske razlike v podobnih pašnih pogojih. Okoli so pretežno gozdovi mešanega sestoja, nekoliko je tudi travnikov in njiv. Čebelja paša se prične z lesko in borovnicami, ki pa je praviloma nekoliko poznejša kot v nižinskih predelih. Od spomladi do jeseni se zvrstijo paše na travniku, v gozdovih je veliko vrst medečega drevja, grmičevja in gozdne podrasti. Vse, vse ponuja darove narave, če je tudi vreme ugodno in tudi drugi dejavniki, ki lahko ugodno vplivajo na čebeljo bero.

Nek pregovor nas uči: »Dinarčki po tleh ležijo, le vsakdo jih ne najde.« Tako je tudi z našim čebelarstvom, posebno v gorskih gozdovih. Ključ do uspeha leži v močnih čebeljih družinah. Lepo povedano pa vendar težko izvedljivo. Spoznal sem tudi, da ni

majo vsi čebelarji enakih meril za ocenjevanje tako imenovanih »moči« čebeljih družin. Moč ali kvaliteto čebelne družine lahko merimo samo po zalegi in ne po muhah na žrelih in okencu. Čebelarji preradi kažejo čebele na bradah in okencih panjev. Plemenjaki z ostarelimi čebelami in brez zalege ne predstavljajo nobene vrednosti na gozdni paši. Imam priložnost namreč, da si takšna čebelarstva ogledam kot čebelni preglednik. Dogaja se, da posamezni čebelarji selijo čebele na gozdno pašo ne samo brez zalege ampak celo brez hrane.

Hrana je osnovni element, da živa bitja preživijo in se obnavljajo. Čebele nakopičijo hrano v svojem prebivališču ali panju kot zalogo. Praviloma napolnijo celice v satju nad gnezdom in na nasprotni strani od žrela. Kadar gozd izdatno zamede, včasih napolnijo satje z medom, da zmanjka prostora za zalogo. V brezpašni dobi, med jesenjo in spomladjo, se čebele pretežno preživljajo iz zaloge medu in cvetnega prahu, ki se nahaja blizu gnezda. Vodo prinašajo sproti, kakor jim dopušča vreme, ker jo ne morejo veliko hraniti na zalogi. Nekakšno čebelarstvo pravilo se glasi: čebele je potrebno v jeseni oskrbeti z zadostno količino hrane in to do maja meseca. Navedeno zlato pravilo je še kako pomembno za čebelarstva na gorskih območjih. Zaloga v čebeljem panju ni

samo nekakšna rezerva hrane, temveč je hkrati toplotni regulator v čebelnem prebivališču. V spomladanskem času so pri nas občutne zunanje toplotne spremembe. Zunanja temperatura se pogosto menja, posebno med nočjo in dnevom. Čebelje gnezdo je občutljivo na ohladikev. Družine, ki so preskrbljene z zadostno zalogo hrane, bodo uspešnejše premagovale zunanje toplotne spremembe. V mesecu aprilu, ko so že veliki krogi zalege v čebelnem gnezdu je nihanju zunanje temperature pogosto, to pa lažje prenašajo gnezda z zadostno količino hrane, ker zaloga uravnava toplotni režim gnezda. Preprosto povedano vpliva zaloga hrane podobno kot peč ali radiator v prostoru. Toploto sprejema kadar jo je dovolj, oddaja pa kadar se okolje ohladi. V konkretnem primeru, večja je zaloga, večja je shranjena toplota.

Mnogo težav povzroča čebelarjem prevaževalcem dejstvo, da si ne znajo sami poiskati ustreznega gozdnega pasišča. Gozdne paše so nekakšna posebnost, ki niso po vsem enake cvetličnim pašam. Listna mana se strdi že v satju, če ni pravočasno iztočena. Dogaja se celo, da se že drugi dan strdi v satovju. Takšnega medu sploh ni mogoče iztočiti s točilom. Navedene ne-

všečnosti odvrtaajo čebelarje prevaževalce, da raje ne selijo čebel na gozdno pašo. Lažje bi se v takšnih primerih odločili, če bi tudi pri nas imeli prognostično službo, ki bi že vnaprej napovedala, s kakšnim medenjem moramo računati na določenih gozdnih območjih. Navedeno ni nekakšna fantazija marveč dejstvo, ki je že pri naših severnih sosedih uresničeno.

Že nekaj let zasledujem v avstrijski čebelarski reviji *Bienenater* prognoze gozdnega medenja. Njihove napovedi celo ustrezajo pašnim razmeram za Pohorje in Kozjak. V letošnji prvi številki navedene revije je objavil H. Ruttner za 1978. leto, da so na mnogih področjih lekanije, kar daje obetavne izglede za medenje.

Ob zaključku želim poudariti, da so naše glavne čebelne paše v gozdovih. Kadarkoli gozdovi medijo so slovenski čebelarji zadovoljni s pridelkom. Nasprotno, če gozdne paše ni, ugotovimo slabo letino. Iz navedenega bo potrebno posvetiti več pozornosti gozdnim čebelnim pašam. Načrtno in organizirano je potrebno raziskovati naše gozdove. Službo opazovalnih postaj je potrebno razširiti na vsa gozdna področja. Gozdovi so naše največje bogastvo!

(Posvetovanje — Polje 1978)

Čebelja paša je najvažnejši pogoj za čebelarjenje. Z industrializacijo in intenzivnejšim razvojem poljedelske proizvodnje je človek stalno spreminjal in žal še vedno spreminja svoje okolje, oz. življenjski prostor. Skoraj vse te spremembe življenjskega okolja gredo na škodo čebelje paše in s tem tudi čebel. Pred sto leti je bila čebelja paša takšna, da so mnogi čebelarji z zelo skromnim strokovnim znanjem in pogosto še nepismeni, uspešno gojili nekaj deset in celo več sto čebeljih družin v preprostih panjih. Čeprav s skromnim znanjem jim je vse to uspevalo brez pomoči hranil, sladkornih pogač, antibionikov in raznih drugih dodatkov kot so kvas, posneto mleko v prahu, razmaščena soja moka, fumagilin, kemična spojina kobalta in drugo. Razen tega svojih čebel niso selili. Vse to je bilo mogoče, ker je bil izpolnjen najvažnejši pogoj, to je dobra čebelja paša.

Vsa masovnejša, upam si trditi, pogosto nepravilna uporaba raznih pesticidov, ki so v večini primerov povzročili več škode kot koristi, predstavlja neposreden napad na čebele same. Vse pogostejše lahko slišimo ali čitamo o masovnem pomoru čebel. Tako smo prišli do tega, da je danes z najsodobnejšimi panji visokim nivojem strokovnega znanja in ob hitrih transportnih sredstvih težko zagotoviti rentabilnost pri gojenju čebel.

Ob takšnem stanju čebelje paše so zelo pomembne vse medonosne poljedelske kulture. Soja je ena od njih.

Soja (*glycine hispida*) je zelo stara kultura. Njen izvor je baje v jugovzhodni Aziji, kjer je že stoletja skupaj z rižem najvažnejša hrana. Njen pomen za človeško prehrano je mnogovrsten. Vsebuje zelo visok procent proteinov, od 38—40 odstotkov in okrog 20 odstotkov olja. Ima torej več proteinov kot nekatere vrste mesa. Proteini soje imajo poleg tega veliko biološko vrednost in so zelo podobni proteinom mesa, tako da jo na veliko izkoriščajo v mesni industriji. Uporabljajo jo tudi za izdelovanje lepila,

celuloida, v proizvodnji čokolade, peciva, dezinfekcijskih snovi in številnih drugih proizvodih. Zelo veliko jo uporabljajo za prehrano živine, kjer v raznih krmilih mešanicah predstavlja najvažnejši vir proteinov. Čebelarji jo uporabljajo kot razmaščeno sojino moko za dodatek pri pripravi sladkornih pogač, ki so nadomestilo za cvetni prah pri zgodnji spomladanski prehrani čebel.

Soja je idealna rastlina za zmanjševanje pomanjkanja protienov v svetu. Iz teh razlogov jo iz leta v leto več gojijo. Računamo, da jo na svetu gojijo na 40 milijonih hektarjev. Največji proizvajalci so ZDA, Kitajska, Brazilija, ZSSR in Indonezija. V Evropi največ soje gojijo v sosednji Romuniji, kjer jo gojijo na okoli 300 tisoč hektarjih. Občutno se širi tudi na Madžarskem, v Franciji, Bolgariji in seveda tudi pri nas. Letos je v Vojvodini zasejano s sojo okoli 23 tisoč hektarjev, kar predstavlja pomemben vir nektarja, seveda če je soja medonosna rastlina.

In kako je z medonosnostjo soje?

Zal moramo reči, da se pri nas, kolikor je znano, do sedaj še nihče ni ukvarjal z raziskovanjem medonosnosti soje. To niti ni čudno, saj za razliko od drugih evropskih držav, pri nas nimamo čebelarskega inštituta.

Naši poznani strokovnjaki za gojenje soje pravijo, da soja ni medonosna rastlina. Trditev opirajo na dejstvo, da je soja samoopraševalna rastlina in da ji za oploditev ni potreben cvetni prah z drugih rastlin. To se ujema s starimi raziskavami, ki so jih naredili Piper in Morse 1923, Oganjan 1938, Milum 1940 in drugi, ki so dokazali, da izolirane rastline oblikujejo prav takšna zrna kot proste rastline in da ne potrebujejo žuželk za prenašanje cvetnega prahu.

Vendar pa v ZDA, največjem proizvajalcu soje z več kot 23 milijoni hektari, že nekaj let posvečajo posebno po-

zornost temu vprašanju tako državne institucije kot tudi privatna podjetja. Čebelarji so namreč že veliko prej trdili, da dobivajo med od soje, vendar so šele z odkritjem linij s strelinim cvetnim prahom posvetili več pozornosti soji in njenemu izločanju nektarja. V dobivanju linij z veliko cvetnega prahu in veliko nektarja namreč vidijo možnosti pridobivanja hibridnega semena soje. Pričakujejo, da bi z uporabo hibridnega semena soje povečali pridelek za okoli 30—50 odstotkov. Nova odkritja v Ameriki kažejo tudi, da čebele povečujejo pridelek soje, seveda pri tistih sortah, ki izločajo nektar in ki jih čebele množično obiskujejo. Po nekaterih podatkih daje soja 14—15 kg medu na čebeljo družino. Erickson je leta 1975 objavil rezultate, do katerih je prišel na Južnem Viskonsinu. Od nekaj sto sort, ki jih tem gojijo, so za čebele najprivlačnejše sorte: Adams, Corsoy, Hark, Illini, Lincoln, Wayne in Williams. Stevilne druge sorte so bile manj privlačne. Zelo zanimiv je primer s sorto Chippeva, ki je čebele sploh niso obletavale. Erickson dodaja, da ti podatki veljajo le za pogoje v Južnem Viskonsinu, in da so v drugih deželah možni drugi rezultati, kajti na izločanje nektarja vpliva več činiteljev, kot so zemljišče, vlažnost zraka in temperatura.

Kot vidimo, so med najbolj medonosnimi sortami tudi sorte, ki jih gojimo pri nas. To so Hark, ki je pri nas najpogostejša sorta, potem Corsoy, ki je po naših raziskavah pri nas najbolj medonosna. V sosednji Madžarski je Csörgö (1977) leta 1975 in 1976 napravil zelo zanimive praktične raziskave. Svojih 25 družin je skupaj z družinami drugih čebelarjev (vsega okoli 300 družin) postavil na plantažo soje (okoli 450 juter — 1975 oz. 660—680 juter — 1976). V času cvetenja soje je meril srednje dnevne temperature, padavine, jakost vetra in dnevni donos. Dnevni donos se je gibal do 1 kg in je zelo nihal zaradi vplivov vetra, padavin in temperature. Vetrovne in deževne dni je bil donos manjši. Najboljši donos je bil pri temperaturi

okoli 31° C. Temperature nad 31° C in pod njo so vplivale na zmanjšanje izločanja nektarja in s tem na obletavanje čebel in donos. Po njegovih zapažanjih so čebele raje obletavale sojo z vijoličasto barvo cvetov kot tisto z belimi cvetovi.

Haslbackova in Kuliševa (1976) sta leta 1975 na Češkem raziskovali količino nektarja v sojinem cvetu. Uspelo jima je, da sta iz 25 centov soje nabrali 5,5 miligrama nektarja, to je 0,22 mg na cvet, pri čemer je bila količina vsebovanega sladkorja 21,5 odstotka, tako da je en cvet izločil 0,047 mg sladkorja. Te raziskave so enoletne in informativnega značaja.

Na osnovi rezultatov, do katerih so prišli v ZDA, na Madžarskem in v ČSSR, imamo realne osnove, da verjamemo, da soja dejansko izloča nektar, oziroma da je medonosna rastlina.

Medonosnost soje potrjujejo tudi moja opazovanja v juniju leta 1977. V drugi polovici junija sem vsak dan opazoval nasad cvetoče soje in opazil, da so čebele množično obletavale cvetove. Po mojih opažanjih so čebele zelo obletavale sojo, ker je prva vzcvetela in to so bile zgodnje sorte z belimi cvetovi. Najbolj obletavana sorta je Wilkin, veliko čebel pa je bilo tudi na sortah Merit in Traverse. Tudi na sortah Hark in Corsoy, ki so kasneje vzcvetele, so bile čebele, toda v nekoliko manjšem številu. Po podatkih Ericksona sta bili v Južnem Viskonsinu Hark in Corsoy najbolj obiskani sorti. Ko sta cveteli ti dve sorti, so začele cveteti tudi sončnice, kar je verjetno zmanjšalo obletavanje sojinih cvetov, vendar jih niso prenehale obletavati.

Ti podatki kažejo, da soja izloča nektar, ker to čebele obletavajo in da imamo sojo lahko za medonosno kulturo, vendar bi bilo potrebno, da se lotimo sistematičnih raziskav na tem področju.

Avtor: Miodrag Rajičić

Pčelar, 1978/7

Prevod: Tilka Jamnik

SPOMINI NA IVANA JURANČIČA

Spominska plošča IVAN JURANČIČ

6. decembra 1861 † 25. april 1935

Čebelarškemu potovalnemu učitelju in
prosvetnemu delavcu

Njegovi učenci in sodelavci

Minilo je že več kot šestdeset let, toda spomini so še ostali na bistroumnega čebelarja Ivana Jurančiča, ki je bil tudi čebelarški potovalni učitelj.

Doma je bil v vasi Andrenci, ki se danes imenuje Novinci in spada v krajevno skupnost Vitomarci. Tam je čebelaril in kmetoval. Imel je 60 do 80 čebeljih panjev dunajske mere. Samoini-

ciativno je predaval po mnogih slovenskih krajih. Dobro se spominjam njegovega dela, ko sem bil star sedemnajst let. V našem kraju je sklical 5-dnevni čebelarški tečaj, ki je potekal od 14. do 16. ure. Organiziral ga je brezplačno in sicer na svojem domu. Snov je prikazoval teoretično in praktično. Predaval je o razvoju matice, čebele in trota ter splošno o razvoju čebelje družine. Posebno dobro nas je seznanil s kuhanjem voščin in voska. Prikazal je tudi stiskanje voščin s stiskalnico na dva vitla, ki jo je sam izumil. Tečaj je obiskovalo 50 do 60 čebelarjev, iz severovzhodne Slovenije.

Tistikrat se je že močno širil AZ panj. Ivan Jurančič ga ni nikoli omalovaževal, pa tudi dunajskega panja ne. To je bila njegova odlika. Nikoli ni bil sebičen. Te osebnosti ne smemo pozabiti zavedni čebelarji, ki smo mu še danes hvaležni za njegovo požrtvovalno posredovanje znanja. Veliki mož je s svojimi predavanji usposobil veliko mladih čebelarjev in v njih zbudil veselje do čebelarjenja. Nekaj nas še danes čebelari v bližini njegove domačije. Posebno v današnjih dneh mladi zelo pogrešajo čebelarške učitelje. Marsikateremu človeku bi postalo delo s čebelami lep konjiček, če bi bil pravočasno osveščen in strokovno usposobljen. Veliko čebelnjakov je že propadlo, ker ni bilo čebelarških naslednikov. Tudi na Jurančičevem domu ni več čebel.

Ceprav je minilo že tol'ko let, sem moral v zahvalo opisati spomine na zaslužnega čebelarja. K temu sta me napotila čebelarška zavest in občutek hvaležnosti.

Vem, da mnogi prenašajo svoje znanje na mlajše. Ne prezirimo jih in ne pozabimo, da zaslužijo priznanje!

Anton Petrovič
Hvalatinci

NEKAJ IZKUŠENJ STAREGA ČEBELARJA

I. ŽUZKO

Sedaj, ko sem prekoračil 82. leto in se mi življenje izteka, nameravam napisati nekaj izkušenj iz svoje res dolgoletne prakse, ki bodo morda doraščajoči čebelarski mladeži prav prišle. Predvsem o stvareh, o katerih čebelarji navadno ne pišejo. Pred 20 in 30 leti sem večkrat kaj napisal zlasti iz izkušenj ob prevozih, po vojni sem bil nekaj časa celo v uredniškem oddoru, za kar sem bil že pred leti odlikovan z redom A. J. II. Stvari, o katerih bom pisal, nisem zasledil v nobeni čebelarski literaturi. No, pa začinimo.

Ko smo zabili tistih 8 žeblicev v satnik, se nam zdi ta gotov, v resnici pa še ni. Tedaj je treba vzeti rašplo in obrusiti zunanje robove pokončnih letvic. Tak satnik, ki nima ostrih robov, je pri opravljanju čebel in točenju mnogo prijetneje prijemati v roko, a kar je glavno, tak satnik mnogo raje zdrkne med kvačice v prednji steni panja, kakor pa oni z ostrimi robovi. Vsi vemo, kako je včasih, če je panj nabit s čebelami, težko najti s satom med kvačice; te so v AŽ panju sploh precejšnja hiba, ki je pa ni moč premostiti. Sate obračamo ob dobri paši v medišču, da nam čebele dobro pritrldijo satje tudi na spodnjo letvico. Satov z zalego ne obračamo. Po točenju, ko je že dodobra pritrjeno na spod. letvico, jih zopet postavljamo v pravo lego. Da pa bi vedeli, kaj je zgoraj in kaj spodaj, morajo pokončne letvice biti označene. Označimo jih še pred vtiranjem satnic. Sam uporabljam štampiljko s ca. 2 cm visoko začetnico svojega priimka. To pritiskam na gornjo polovico pokončnih letvic

in tako potem takoj opazim, če je kak sat še narobe obrnjen. Ni pa treba v ta namen posebej kupovati blazinice, zadostuje majhen košček usnja, katerega namočimo v vodo in potem na kosmati strani natopimo z barvo za štampiljke.

O rojih in o postopku pri ogrebanju je bilo že mnogo napisanega. Ogrebalec mora imeti zgoraj široko odprtino, da tudi pri velikem roju zajamemo vse čebele. Stari kranjič za to ni primeren, je prenizek in pade mnogo čebel mimo. Kdor ima večje število panjev, mora imeti tudi več ogrebalnikov, ker se lahko zgodi, da najdemo hkrati več rojev na drevesih. Sam čebelarim stalno z najmanj 30 AŽ panji in imam tri ogrebalnike. Ko smo roj ogrebli, se nabira še naslednji dan na mestu, kjer je sedela matica gruča čebel, ki so za roj izgubljene. Da jih preženemo, navežemo na drog, na katerem smo imeli ogrebalec, zmečkan pelin ali pa cunjno natopljeno v močnem kislu, podrgnemo s tem mesto, kjer je sedela matica, pa ne bo nobena čebela več sedla tja. Roj lahko vsadimo še pred mrakom, ako se nam mudi. Tistih 10 čebel, ki so morda še v zraku, se bo vrnilo v izrojenca. V nobenem primeru nam ni potreba roja čez noč ohlajati v kleti. Čemu le? Koliko rojev se nam je po vojni zadušilo čez noč v premajhnih kranjičih! Ko smo roj stresli na sipalnik, se kar precej čebel dvigne in odleti skozi okno ali vrata; te so za roj izgubljene. Da bi to preprečili, vsajamo roje v AŽ panje od spredaj. Zadaaj panj zapremo z okencem in vrati, spredaj pa iztaknemo zagozdo in namestimo sipalnik. V tem pri-

meru se vse čebele, ki so se dvignile, zopet vrnejo k roju. Sipalnik z rojem lahko mirno pustimo in gremo domov, naslednji dan ne bo nobene čebele več tam; vse bodo v panju na satnicah. Tedaj odstranimo sipalnik in namestimo zagozdo in stvar je opravljena; to lahko opravimo šele popoldne, če prej nimamo časa. Če smo roju dali med satnice tudi kak izdelan sat lahko pričnemo s krmljenjem že kar naslednji dan, ni treba čakati tri dni. Nujno pa moramo roju z mlado matico dodati sat sveže zalege, še boljše, kar dva. Pri tem moramo vedeti, da pokrita zalega roj odbija, odkrite pa nikoli ne zapusti. Računajmo, da začne mlada matica zalegati, traja včasih do 14 dni, da se pa začne njena prva zalega polegati, traja naslednjih 21 dni, skupaj torej blizu 35 dni. Če vemo, da živi čebela v poletnem času okrog 4—6 tednov, si lahko mislimo, v kakem stanju je roj z mlado matico po tem času, če mu nismo pomagali z zalego.

Zgodi se, da mora čebelar z več panji včasih iz tega ali onega razloga kasirati kako družino in panj zapreti. Najprej zamašimo temu panju žrelo in zapremo verando, potem pa celi panj prekrijemo s časopisnim papirjem in šele nato nadaljujemo z nadaljnjimi posegi. Če panja ne zakrijemo, se bodo čebele še teden dni zbirale na stenih panja ali obletavale panj in iskale vhod, če je pa pročelje panja zakrito, jih že čez dva dni ni več.

Deščice za pokrivanje matične rešetke, kakršne dobimo z novim AŽ panjem, so slabe. Pri zazimljanju tlačimo čebele na matični rešetki, spomladi jih pa le s težavo dobimo iz vdolbine, ker so jih čebele prilepile. Prava deščica mora biti 3 cm krajša, kakor je panj širok, široka pa le toliko, kolikor je prostora med železnimi nosilci, tako da pokrije celi okvir med palicami in ne samo matično rešetko.

Spomladi jo primemo s prsti ob strani, kjer se ne tišči panjske stene in deščica je zunaj.

Za delo v čebelnjaku je zelo koristna izrabljena ploščata pila, ki pa mora biti na prednji strani na obeh straneh na dolgo in ostro izbrušena. Z njo zrahljamo zgornje okence, če je močno pritrjeno, strgamo zadelavino iz sten panja ob okencih, odpiramo gornja žrela, če so močno zalepljena in opravljamo še razne druge posege, npr. stiskamo panje, da med njimi ni prepiha. Ko boste tako orodje imeli, boste videli, kako vsestransko uporabno je.

V litijskem društvu nas je okrog dvajset, ki imamo svoje čebele na tujih zemljiščih, daleč od svojih bivališč, nekateri prav daleč v hribih. Ker torej čebel nimam blizu, jih jeseni krmim podnevi z mrzlo raztopino in do sedaj nimam slabih izkušenj. Z resnejšim ropanjem še nisem imel opraviti, tudi tedaj ne, ko smo še vozili na ajdo. Žrela imam pri panjih poleti in pozimi od kraja odprta, med krmljenjem imam pa pred žreli posebne zapornice. To je čisto navaden kos lesa, ki ima na spodnji strani vrezano žrelo 4—5 cm širine in samo 6 milimetrov višine. Ta letvica je široka 4—5 cm, dolga in visoka pa toliko, da zapira žrelo panja. Skozi tako zapornico ropnica ne gre rada, temveč išče vhod nad letvico, zato jo je treba obtežiti, sicer jo odrinejo. Krmim v večjih količinah, vsaj 2 litra hkrati, vendar s presledkom enega ali dveh dni. Nosema je bila do sedaj v mojem čebelnjaku neznana. Tako počno najbrž vsi, ki imajo daleč do čebel, vendar o slabih posledicah ni bilo slišati, kar mi ne bi ostalo neznano. Torej le ne drži popolnoma nauk, da je treba krmiti po žlicah, vsaj pri nas ne.

Pred 20 leti nas je bilo v društvu cel kup prevaževalcev. Vozili smo v

Baranjo, Subotico, Liko in drugam. Lani sta prevažala samo še dva, letos pa menda nobeden več. Prevozi so danes glede na ceno medu vse predragi, uspeh pa vedno manj zanesljiv. Če smo na primer šli zvečer iz Litije, smo bili točno ob šestih zjutraj v Subotici in sicer z brzovlakom od Zagreba dalje. Danes pa še potniški vlak ne vzame vagona s čebelami. Prevoz z vla-

kom tudi ni bil tako drag kakor so danes tovornjaki. Prevaža lahko edino še, kdor ima svoj tovornjak. K upadu prevozov je po svoje prispevala tudi nerazumljivo visoka taksa za pregled čebel. Saj so se čebelarji še tedaj, ko je bil pregled še brezplačen, neradi odločali za pošiljanje čebel na pregled. Danes jih pošiljajo samo še tisti, ki so prisiljeni, ker sicer ne dobe potrdila za prevoz.

ŠE O CVETNEM PRAHU

Cebelarim že 51 let. Dolga leta se ukvarjam s pridobivanjem cvetnega prahu. V letih 1966 in 1967 sem pridobival cvetni prah izkopanec. Satje s cvetnim prahom smo postrgali samo na eni strani do satnice. Tak sat smo nato vložili nazaj v panj. Čebele postrgano polovico takoj očistijo in ob količjak dobri paši celice v najkrajšem času obnovijo. Pri čiščenju sata čebele pospešeno porabijo ostankе cvetnega prahu, kar dražljivo vpliva na zaleganje. Tudi donos cvetnega prahu se poveča. Znanec iz ZRN mi je razložil, kar nam je že znano, da je vsako zrnce cvetnega prahu ovito z močno ovojnico, katera je za človeški želodec neprebavljiva. Ovojnica pa počí, ko pade zrnce prahu na cvetni pestič. Ko prinese čebela cvetni prah v panj, ga stlači v celice in ga obdela z izločki svojih žlez. Pri tem doda tudi delček čebelnjega strupa, ki je tako močan, da ovojnico razkroji in cvetni prah dobi svojo vrednost. Trdil je, da so to pokazale laboratorijske analize cvetnega prahu. Pri analizi cvetnega prahu, pridobljenega iz satja je prisoten tudi čebelji strup, pri osmukancu pa ga ni zaslediti. Čebelji strup je po njegovem tudi najboljši konzervator.

Pred leti sem poskušal zbirati cvetni prah iz leskovih mačic, ki sem ga iztresel, pomešal z medom in s tem krmil čebele. Čebele so med polizale, cvetni prah pa znosile iz panja. Nasprotno pa čebele izkopani cvetni prah, pomešan z medom ne iznašajo, ampak vsega porabijo. To se takoj pozna pri zaleganju in tudi pri donosu cvetnega prahu. Zato je dobro, da si čebelar, ko je cvetnega pra-

hu v izobilju, tega nastrga iz sata in ga spravi v dobro zaprte posode. Spomladi se lahko z uspehom porabi za špekulativno krmljenje.

Poznam starejšega čebelarja, ki dobi s postrganjem povprečno po 4 kg cvetnega prahu na pani. Pri tem ni niti malo oškodovan pri donosu medu in ima daleč naokoli najmočnejše čebele.

Tudi s pridobivanjem propolisa sem začel že pred 12. leti. V začetku je le malokdo verjel v njegovo učinkovitost. V glavnem so ga uporabljali za zdravljenje ran na želodcu in pri prebavnih motnjah ter pri raznih kožnih boleznih.

Cebelarji tudi pozabljamo na še en čebelji predelek, katerega zametujemo, to je trotovina. Tudi ta se da konzervirati. To je nadvse dragocena snov, ki je bogata na vitaminih in hormonih. Trotovske žerke, ki jih izrezujemo in mečemo proč, so dragocen vir naravnih vitaminov. Tudi za čebele. Če denemo nekaj kapljic zmečkanih trotovskih žerk na brado in poleg kanemo kapljico medu, bomo ugotovili, da čebele prej posrkajo trotovino, nato šele med. Zmečkane trotovske žerke so tudi zaščita pred čebeljimi piki, če si z njim namažemo roke in obraz. Trotovina se lahko konzervira z alkoholom. Stisne se skozi gazo, sok — mleček se zlije v stelenico in konzervira z alkoholom. Tako ostane neokvarjen do pomladi in se lahko pokrmi nazaj čebelar za pospešitev razvoja. Prepričan sem, da bo tudi ta snov sčasoma našla prostor v ljudski medicini.

Gašper Snabl

ČEBELAR MORA V KORAK Z VSAKO KMETIJSKO PROIZVODNJO, KI DAJE ČEBELJO PAŠO (nadaljevanje)

LUDVIK KOSI

Češplje, sliva, renklode in mirabole se zelo dobro obnesejo v sadnih vrtovih, Češplja in sliva imata velike zahteve na rodovitnost tal in do zavetnih leg. Zato so jih naši predniki sadili pod kapmi slamnatih streh, kjer so dobile zavetje in s preperevanjem slame dovolj hranilnih snovi. Rinklodi in miraboli pa ustreza bolj suha in topla zemlja ter podnebje vinske trte. Da si bomo na jasnem, pri slivi je koščica zraščena s sočnim mesom in pri češplji se koščica lahko odloči od mesa. Zato češpljo imenujemo tudi kalenko. Te vrste rodijo na enoletnih mladikah. Od vseh doslej navedenih sadnih vrst, razen češenj, je obrezovanje za rodnost pri navedenih koščičarjih najbolj enostavno. Na petih do sedmih ogrodnih vejah, ki smo jih vzgajali na novo posajenem drevesu, samo redčimo veje v krošnji in vsakih nekaj let spodrežemo ostarele izrojene viseče veje in rodni les se bogato obnavlja.

Jablane in hruške gojimo v sadnih vrtovih na 60 in 120 cm visokem deblu. Pri nakupu jablanovih sadik moramo pogledati etikete, če so žlahtne sorte jablan cepljene na ustrezni šibko rastoči EM podlagi in hruške na šibko rastoči kutini.

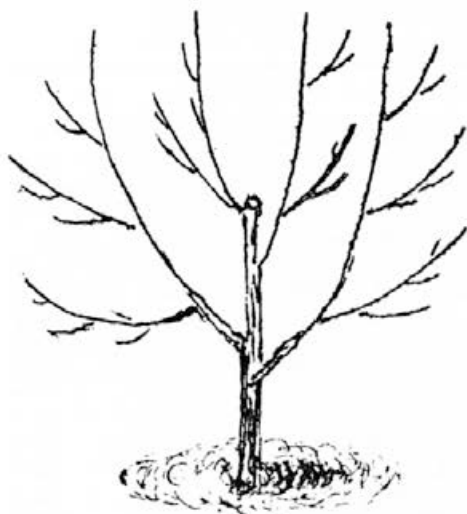
Ako so žlahtne sorte cepljene na bujno rastočih sejancih (semenjakih), ki jih uporabljamo za srednje in visoko debelne jablane in hruške, nam drevje v sadnem vrtu, kjer so bile zamišljene šibke rastoče sorte, zdviga in ni ga moč ukrotiti. Zato nas ob pogledu na tak vrtni nasad kmalu mine prijeten užitek in veselje. EM IX je podlaga najšibkejši rasti in sorte cepljene na tej podlagi zarodijo že drugo leto po sajenju. Grmovnica zahteva drevesni kol in rodovito zemljo. EM VII uporabljamo za vlažno težjo zemljo. Poleg navedenih obstajajo novejši EM podlage.

Slika 5. Vsakih nekaj let odrežemo iste veje, ki presegajo dva in pol metra višine. Z razredčevanjem vej v zgornjem delu krošnje omogočimo, da prispe sončna svetloba v polni meri v notranjost, da preprečimo odmiranje rodnelesa v spodnjem delu krone. V polni rodnosti drevesa se veje pod težo sadja upogibajo in v nekaj letih se rodni les zverži in

rodnost oslabi. Na hrbtni strani takih ostarelih visečih vej, kjer najmočnejše pritiskajo drevesni sokovi, zrastejo krepki poganjki. Ko začne njihova rast slabeti, se obrastejo s stranskimi mladikami in bogatim rodnim lesom. Zato izrojene stare viseče veje spodrežemo do poganjkov in povsod pustimo po en tak poganjek. S spodreževanjem pomlajujemo drevesno krono! Popolnoma pomladimo drevo, kadar poganja zelo kratke mladike in rodi drobnejše plodove. V pozni jeseni, ko odpade listje, skrajšamo ogrodne veje povprečno za eno tretjino in precej znižamo drevesno krošnjo. Nekaj vej in vejice drugega reda ne obrežemo! V pomlajeni kroni požene mnogo močnih poganjkov, katere redčimo in usmerjamo par let kot pri oblikovanju krošnje na mladem drevesu.

Za nizko debelne hruške se zelo dobro obnesejo ploščate krošnje, ki imajo ogrodne veje razvite v smeri vrste. Take sadne stene oblikujemo ob glavnem vходу v hram, v garažo, ob vrtnih ograjah in še kje. Dandanašnji, ko utriplje blagostanje in omika življenja mnogo hitreje kot kdaj koli prej, moramo ceniti in ustvarjati umetne oblike, ki so nam v razvedrilo in korist ter vzbujajo vtis kulturnosti bivalnega prostora.

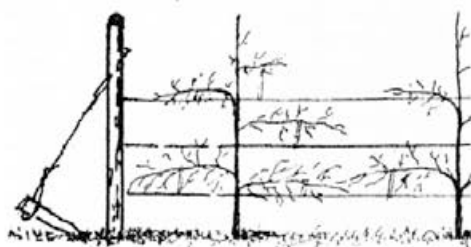
Za nasad nabavimo enoletne sadike cepljene na podlagi EM tip A, ali morda na kateri novejši podlagi. Za ramena v treh vrstah drugo nad drugo 50 cm (slika 6) sadimo v vrsti drevesca en in pol meter narazen. Spomladi prikrajšamo sadiko na 2 nasproti stoječa brsta v višini 60 cm. Brsta sta v medsebojni razdalji 20 cm. Zato je višina debla 40 cm. Brsta, ki poženetega poganjka v nasprotno smer, spočetka ne vezemo vodoravno, ker bi zmanjšali rast, pač pa poševno z vrvico na žico. Kakor hitro se okrepita, ju povežemo vodoravno ob napeto žico. Poudarjam, najvažnejše opravilo je, da vse brste na hrbtni strani (navzgor obrnjene brste) vodoravno rastoči mladki z nehotom oslepimo, ker kratke rodne veje vzgajamo samo iz bočnih brstov (stranskih brstov). S temi besedami je pretežno povedano, kaj moramo vedeti o vzgoji umetnih oblik. Pri vzgajanju rodnih vejic je najvažnejša poletna rez. Na po-

Slika 5

Slika 11

Slika 6

Slika 12

mlad režemo enoletne stranske mladike na 4 brste. Slika 7. Pretežno požene zgornji ali vrhnji brst lesnati poganjek in spodnji trije se oblikujejo v cvetne brste (slika 8a). Naslednjo pomlad zopet lesnato mladiko prikrajšamo na 4 brste (slika 8b). Če pa je vejica razvila samo spodnji cvetni brst, odrežemo zgornji mladici in mladico nad cvetnim brstom na 4 brste (slika 9). Če pa je prikrajšana mladika pognala iz vseh štirih brstov lesnate poganjke, prikrajšamo najbližjega od osnove na 4 brste in ostale tri odrežemo. Slika 10. Vzdržujemo kratek rodni les!

Poleti, ko je na poganjkih razvitih po 5 listov, priščipavamo vršičke z nohtom,

da krepimo nižje brste pri osnovi v rodne brste. Rodne vejice morajo biti popolnoma razsvetljene od sončne svetlobe. Zato na meter dolžine razvrstimo največ 10 rodnih vejic. Vse druge brste oslepimo in poganjke popolnoma odrežemo. Prav tako meseca julija in avgusta izrežemo vse navzgor rastoče poganjke.

Sadne stene v tretjem letu zarodijo in dajejo vsako leto velike pridelke okusnega in sočnega sadja.

ob zaključku kaže povedati stari pregovor, ki pravi: Če hočeš, da ti bo lepo eno leto, se oženi; kdor pa hoče biti srečen vse življenje, naj si lepo uredi sadni vrt.

Obalno čebelarsko društvo

Koper	3.000.—
H. Jerčič, Šoštanj	130.—
Dušan Švara, Ljubljana	331.—
Ivo Kopač, Ljubljana	50.—
Andrej Rihtar, Ljubljana	100.—
L. Piškur, Ljubljana	105.—
Marjan Debelak, Ljubljana	325.—
Tone Miklič, Ljubljana	250.—

Clani čebelarskega krožka Krško so zbrali na prireditvi ob razvitju prapora ZCD Krško v Kostanjevici 811.85

Mirko Pavlin, Semič (obveznica)	700.—
Alojz Nemec, Radenci (obveznici)	1.500.—
Janko Janežič, Domžale	100.—
Anton Orehek, Domžale	100.—
Anton Razpotnik, Lukovica	10.—
Čebelarsko društvo Polzela	100.—
Turnšek Pongrad, Polzela	200.—
dr. Boris Strosack, Andraž	50.—
Jože Ducman, Polzela	100.—
Čebelarska družina Slovenske Konjice	1.468.—

Vsem darovalcem prispevkov se iskreno zahvaljujemo.

PRISPEVKI ZA CIC

Clani čebelarske družine Slovenska Bistrica in sicer:

Marija Brdnik	20.—
Jože Grajn	20.—
Franc Godec	20.—
Alojz Jedlovčnik	100.—
Mirko Jug	20.—
Andrej Jesenek	30.—
Jože Kotnik	20.—
Ludvik Kovše	10.—
Alojz Kocijančič	20.—
Ernest Krajnc	50.—
Jože Mlakar	10.—
Alojz Mlakar	10.—
Franc Majav	40.—
Katarina Obrovnik	30.—
Tone Primec	100.—
Viktor Pečnik	20.—
Alojz Pogorevc	25.—
Anton Pogorevc	50.—
Jože Soršak	50.—
Karel Strukl	50.—
Anton Štajnbaher	20.—
Franc Veber	20.—
Franc Vrlič	100.—
Mirko Žitnik	50.—
Franc Rajh	50.—
Ivan Koprivc	10.—
Ivan Lončarič	30.—
Mirko Kmetec	30.—
Franc Kropf	50.—
Franc Slomšek	50.—
Alojz Paul	10.—
Milan Modic	10.—

Clani Obalnega čebelarskega društva in sicer:

Marijo Martelanc, Koper	1.000.—
Franc Čelhar, Koper	400.—
Ivan Božič, Koper	50.—

OTVORITEV NOVE PLEMENILNE POSTAJE PRI MURSKI SOBOTI

V nedeljo 16. julija nas je pozdravilo sicer nekoliko pooblašeno pomursko nebo, zato pa toliko bolj jasni in vedri obrazi pomurskih čebelarjev.

Nismo težko našli Rimske čarde, saj je vse Pomurje vedelo za velik praznik čebelarjev soboške občine, na katerem bodo izročili svojemu namenu plemenilno postajo in so nas zato ustrezno in točno usmerjali k mestu proslave. Na

pa je iz jasnih in žamentnih grl zapela dve pesmi. V slavnostnem govoru je predsednik Zveze čebelarskih društev Murska Sobota tov. Koloman Korpič opisal razvoj in stanje čebelarstva v občini in pomen plemenilne postaje za boljše in uspešnejše čebelarjenje. Omenil je, da praznujemo slovenski čebelarji letos 80-letnico naše organizacije, čebelarji Murske Sobote pa 55-letnico obstoja njihove

Poled na plemenilno postajo in udeležence proslave

dokaj velikem prostoru smo lahko opazili dobro in skrbno organizacijo, od ureditve parkirišč do prireditvenega prostora. Ob srečanju smo si krepko stisnili roke s predstavniki Zveze čebelarskih društev Murska Sobota in Medobčinske zveze čebelarskih druščin Maribor, ki je dala tej prireditvi posnemanja vreden poudarek s tem, da je prišlo na proslavo preko sto njihovih članov z dvema avtobusoma.

Lepa zgradba, funkcionalno urejena za sestanke in seminarje čebelarjev z delovnimi prostori in prostorom za trotarje ter ob njej urejen govorniški oder, vse to je dalo prireditvenemu prostoru prazničen izgled. Pred zgradbo pa je bilo dovolj prostora za preko 600 udeležencev proslave otvoritve plemenilne postaje.

Ob napovedanem času je pričel proslavo član UO tov. Mitja Šerak, mladina

organizacije, ki je bila ustanovljena leta 1923.

V Zvezo je danes včlanjenih dvanajst čebelarskih društev z 270 člani, ki imajo nad 5500 panjev. Razen tega deluje na njihovem območju po osnovnih šolah 10 čebelarskih krožkov. Z izbranimi besedami je orisal preslab odnos naše skupnosti do čebelarstva in bojazen zaradi upadanja te dejavnosti in s tem škode, ki nastajajo tako v kmetijstvu kakor tudi pri slabšanju življenjskih pogojev. Ape-liral je na kmetijce, naj pri škropljenju ne pozabijo na nevarnosti insekticidov in herbicidov, ki so v veliki večini škodljivi za čebele.

Da bi lahko uspešno pričeli s selekcijo in z vzrejo kvalitetnih matic, ki so pogoj za boljše in večje donose, so se odločili za izgradnjo plemenilne postaje, ki so jo

otvorili po zaslugi čebelarjev, ki so ogromno prispevali s prostovoljnim delom in prostovoljnimi prispevki, prav tako pa tudi po zaslugi delovnih organizacij, sklada za pospeševanja kmetijstva ter še posebej OZD Medex. Kapaciteta postaje bo letno 1500 oplemenjenih matic, kar pomeni, da bodo lahko vsako tretje leto obnovili vse matice na njihovem območju, ki bodo plemenjene na tej plemenilni postaji z izbranimi trotarji. Na postaji imajo čisto kranjico, ki najbolj ustreza njihovim klimatskim razmeram. Pohvalil je tudi razumevanje SOZD ABC Pomurka in poudaril, da je zato povsem naravno, da je prevzela ta delovna organizacija pokroviteljstvo nad proslavo otvoritvene plemenilne postaje.

Ne nazadnje se je zahvalil občinski veterinarski službi za vso potrebno pomoč, ki jo nudi čebelarjem pri odkrivanju, zdravljenju in preprečevanju čebeljih bolezni.

Nato je povzel besedo predsednik SOZD ABC Pomurka tov. Grof Gusti, ki je posebno poudaril, da se delovni kolektiv zaveda pomena čebel in da bodo razvoj čebelarstva podpirali tudi v bodoče.

Predsednik ZČDS dr. Jože Benigar je v kratkih besedah nato poudaril, da mora družba skrbeti predvsem za čebele in

ne za čebelarje, zato pa mora omogočiti širjenje in razvoj čebelarstva z ustreznimi predpisi in ukrepi. Zvezi čebelarških društev Murska Sobota je čestital k uspehu in jim v imenu slovenskih čebelarjev zaželel dosti uspeha. Posebno toplo in iskreno je čestital organizatorjem in čebelarjem te Zveze predsednik medobčinske zveze čebelarških družin Maribor Jože Hribar. Poudaril je dosedanje sodelovanje med čebelarji obeh zvez in zagotovil, da bodo v bodoče ti stiki še bolj poglobljeni.

Po končanem kulturnem sporedu je sledil ogled postaje, med katerim smo se čebelarji pogovarjali in si izmenjavali naše sladke in tudi grenke izkušnje čebelarjenja, posebno letos. Organizatorji tudi niso pozabili na »veselični del« in tako poskrbeli za dobro jedačo in pijačo. Razpoloženje je rastlo, saj so uspehi Zveze tako veliki, da drugače ni moglo biti.

Menimo, da je prav, če še enkrat ugotovimo v imenu organiziranih slovenskih čebelarjev, da je plemenilna postaja v Rimski čardi velik prispevek našemu čebelarstvu, pomemben dodatek 80-letnici slovenske čebelarške organizacije in 55-letnici pomurske čebelarške organizacije in jim zato za te uspehe iskreno čestitamo.

dr. Jože Benigar

PRODAM:

PRODAM

Prodajam deset panjev zdravih čebeljih družin v AŽ po izbiri 9, 10 ali 11 satarjev. Možna izbira izmed tridesetih panjev, cena od 1.000,00 do 1.500,00, odvisno od moči družine.

Bagari Franc
Dutovlje 104
66 221 — Dutovlje

motorno vozilo UNIMOG — vlačilec znamke Mercedes 35, nosilnost 1500 kg in prikolico Tehnostroj-Ljutomer nosilnost 5 ton. Dolga je 7,30 m in predelana v prevoznik čebelnjak. Vlačilec in prikolica sta registrirana in sta zelo primerne za javni promet. Leopold Sparsaš, Krizeveci 69206, Damjanševci 74.

ČEBELARJI SPODNJEGA ZASAVJA SO PRAZNOVALI

Na veliki čebelarški prireditvi so razvili tudi svoj prapor

V nedeljo 27. avgusta so bile že v prepoldanskih urah usmerjene kolone bencinskih konjičkov proti Kostanjevici in opozarjale, da bo ta dan v dolenjskih Benetkah veliko slavlje. Do napovedane ure na lepakih je bilo vse nared, ko se je za godbo na pihala vse nared.

Za godbo na pihala se je zvrstil sprevod in krenil skozi mesto: zastavonoše čebelarških praporov, zelo domiselno zbrana mladina s cveticami v koških na hrbtu, čebelarji v čebelarški opremi in podobno. Vse je že v začetku kazalo, da v Kostanjevici ne bo samo enkratno srečanje čebelarjev in razvitje njihovega prapora, ampak da čaj; občinstvo naj se ob tej priliki za bo imela prireditve širši družbeni zna- interesira za namen in pomen čebe- larstva ne le v pogledu čebeljih pri- delkov za prehrano in zdravstvo, am- pak v kmetijstvu nasploh.

V ta namen je Občinska zveza čebe- larskih društev Krško posrečeno iz- brala tudi prireditveni prostor z ob- sežnim dvoriščem in okoljem, ki nudi edinstveno in največjo našo galerijo lesenih plastik v naravi. Hkrati so si pa udeleženci lahko ogledali muzej in umetniške stvaritve naših vidnejših li- kovnih ustvarjalcev v grajskih soba- nah. Grajsko dvorišče pa je bilo ust- rezno pripravljeno za sprejem čim večjega števila udeležencev, ki so ga tudi kmalu napolnili. Ob otvoritvi so v zbrani tišini prisluhnili slavnostne-

mu govorniku, predsedniku Občinske zveze čebel. društev Krško tov. Bran- ku Vodopivcu, ki je v svojih izvaja- njih risal stanje, pomen in naloge če- belarstva na tamkajšnjem območju. Njegove misli so razvijali v svojih po- zdravnih govorih tudi predstavniki ZČDS (M. Mencej), OZD Medex (A. Mižigoj), predsednik Občinske skupšči- ne Krško (Slavko Kunej), predstavniki družbenopolitičnih organizacij in krajevne skupnosti, ter predstavniki čebelarških organizacij od skrajne za- hodne meje (Tolmin) prek Gornjega grada do Dolenjske, kar vse je dajalo prireditvi vso ustrezno širino.

Za tem je Jožica Pavlin razvila v imenu podjetja Imperial v Krškem v izredno ubranih barvah izdelan pra- por, na katerega so pripela vsa čebe- larska društva v občini svoje trakove. Ko se je novemu praporu priklonilo sedem navzočih praporov, so ga spre- jela v svojo sredino.

Sledil je kulturni program. Z na- stopom pevskega okteta, folklorne mladinske skupine iz Leskovca in re- citacijami je bil kulturni spored za- ključen. Nato pa je ansambel Dobri prijatelji iz Rake posegel v živahni razgovor čebelarjev in za občinstvo poskrbel dobro razpoloženje, ki je tra- jalo pozno v noč ob domačem cvičku in prigrizku.

Vsekakor takšne prireditve na moč prispevajo k veljavi in širjenju čebe- larstva.

M. Mencej

OB PRAZNIKU OBČINE CELJE JE ČEBELARSKA DRUŽINA VOJNIK RAZVILA SVOJ PRAPOR

Občina Celje in njeni občani praznujejo vsako leto 20. julija praznik v spomin na dan, ko je bila leta 1941 ustanovljena Celjska četa na Resevni. Četa je bila prva večja partizanska enota na tem območju, ki je pričela neenak boj z mnogo močnejšo nemško soldatesko. Pričela je borbo v izredno težkih pogojih in dala kar tri narodne heroje: Franja VRUNČA-Buzdo, Janka SKVARČA-Modrasa in Petra STANTETA-Skalo. V spomin na tak pomemben dogodek praznujejo občani Celja vsako leto svoj praznik v drugi krajevni skupnosti. Letos je bil teden praznovanja v krajevni skupnosti Vojnik, v času od 16. do 23. julija, s centralno proslavo v Vojniku dne 22. julija, ravno na zgodovinski dan vstaje slovenskega naroda.

Na praznovanje občinskega praznika in obenem še praznika KS Vojnik, so se temeljito pripravljali tudi čebelarji čebelarke družine Vojnik. S programom dela, ki so ga sprejeli na zadnjem letnem občnem zboru, so si zadali nalogo, da bodo razvili svoj prapor v tednu proslav občinskega praznika.

Izvršni odbor čebelarke družine Vojnik je v akciji za izdelavo in razvitje prapora vložil veliko truda in povsem uspel. Sami čebelarji družine so prispevali za prapor in trakove 11.800,—dinarjev, delovne organizacije, obrtniki, medobčinska zveza ČO Celje in ostali pa okoli 8000,—din. Izvršilni odbor se vsem, ki so prispevali za prapor, trakove in kakorkoli pomagali pri akciji iskreno zahvaljuje, saj so s tem podprli pomembno društveno dejavnost čebelarjev in istočasno prispevali svoj delež k pestrosti proslav praznika občine Celje.

Po programu proslav in prireditve v občini, je čebelarška družina slovesno razvila svoj prapor v nedeljo dne 16. julija 1978 v avli osnovne šole Bratov Dobrotinškov v Vojniku s kulturnim programom in praktično med prvimi pričela teden praznovanja. Proslava je lepo

uspela, saj so se je udeležili vsi čebelarji z družinskimi člani, predstavniki čebelarških družin in društev: Laško, Celje, Slivnica pri Celju, Sentjur pri Celju, Zreče, Slov. Konjice in Zalec. Udeležili so se je še predstavniki krajevne skupnosti Vojnik in drugih družbenopolitičnih organizacij. S prapori so popestrili proslavo in razvitje prapora praporščaki: prostovoljno gasilsko društvo Vojnik, krajevni odbor ZB NOV Vojnik, lovška družina Vojnik ter čebelarke društvene organizacije iz Laškega, Sentjurja pri Celju in Slivnice pri Celju.

Kulturni program so pripravili mladinci in pionirji osnovne šole Bratov Dobrotinškov Vojnik, slavnostni govor pa je podal predsednik CD Vojnik tov. ing. Jože Slapnik.

Predsednik Zveze čebelarških družin občine Celje tov. Franc Kumer je na proslavi razdelil odlikovanja reda Antona Janše II. stopnje zaslužnim čebelarjem družine, ki so bili odlikovani za svojo delavnost in prizadevnost po sklepu občnega zbora Zveze čebelarških družin občine Celje. Odlikovanja so prejeli: Janko BLAK, Oto SAMEC, Franc NOVAK in Franc KOLENC. Odlikovanja sovpadajo v okvir jubilejne 80-letnice ustanovitve društvene čebelarke organizacije v Sloveniji, je poudaril tov. Franc Kumer.

Po razvitju prapora in končanem programu so si vsi navzoči na povabilo ravnatelja šole tov. Mira Klančnika ogledali lepo pripravljeno razstavo UKRADENIH OTROK na Stajerskem, ki so jih med II. svetovno vojno Nemci odpeljali na potujčevanje v Nemčijo. Razstavo je v šoli za teden praznovanja v občini Celje pripravil Muzej revolucije iz Celja. Vsi navzoči so po ogledu razstave ob skromni zakuski v dobrem razpoloženju nadaljevali praznovanje v prijetnem razgovoru o čebelarških in drugih vprašanih življenja in dela čebelarjev.

Franc Kolenc

JOŽE VRH

20. maja letos nas je zapustil Jože Vrh, ki je bil rojen 14. 3. 1894. Kakor skromno je živel, tako skromno, tiho in brez slovesa je odšel od nas. Živel je v mali vasi Pedtabor pri Slovenski Bistrici. Zato smo za njegovo smrt zvedeli čebelarji pozneje, ko je že počival v domači zemlji. Čebelariti je začel kot mlad fant v kranjičih, ko pa se je začel uveljavljati Znidaršičev panj pa z njim vse do svoje smrti. Čebelaril je z 20—25 AŽ, bil vesten sodelavec društva, saj ni zamudil nobenega članskega zbora. Vse kar je spadalo k čebelarstvu, je z zanimanjem sprejemal. Bil je tudi stalni naročnik Slovenskega čebelarja.

Za njegovo nesebičnost in vztrajnost ga je ČD Ilirska Bistrica odlikovalo z redom A. Janše III. stopnje.

V spominu nam bo ostal tudi kot človek, ki je imel vedno pravičen odnos do soljudi in čebelarске organizacije. Ostala je praznina v našem društvu.

V imenu čebelarškega društva izrekamo sožalje tudi najožjemu sorodstvu. Počivaj v miru!

Čebelarско društvo
Ilirska Bistrica
Predsednik
Ivan Tomšič

MARTIN PEČAVAR

Rodil se je v Nestopli vasi pri Semiču dne 24. oktobra 1902. V vasi je bil eden tistih, ki mu je bil ideal delo, poštenje in biti vzor ostalim. Bil je kmet, vinogradnik in čebelar. Z vso ljubeznijo je odbeležoval domača polja in vinograde in nikoli ni

bil tako utrujen, da se ne bi za hip ustavil pri čebelnjaku in pokramljal s čebelicami. Rad je prihajal na čebelarске sestanke in predavanja ter vedno iskal novih virov znanja in napredka. Čebelariti je začel že zgodaj v mladosti in ostal zvest čebelam vse do zadnjega diha. Umrl je 8. maja 1977 v mesecu mladost in cvetja, ko so čebelice pridno kot vedno obletavale njegova polja in nabirala dar narave; še slutile niso, da jih njihov zvesti gospodar zapušča. Ni pa jih zapustil popolnoma, ker njegov sin Martin opravlja njegovo delo in ga pridno nadaljuje.

Zelimo, da bi bilo takih očetov mnogo, ki bi že v najnežnejših otroških letih svojim sinovom polagali v srce ljubezen do čebel in domače zemlje.

Čebelarско društvo
Semič

ROK MATIJA

V prvemajskih praznikih je nenadoma umrl najstarejši član ČD Rakke Rok Matija. Rojen je bil v Zerovnici pri Grahovem. Po poklicu je bil kmetovalec. Ze kot mlad, 16 let star fant, si je leta 1910 nabavil čebele in jih ni zapustil do svoje smrti. Dolgi

68 let se je ukvarjal s čebelami, ki jih je negoval in skrbel zanje, kot za svoje družinske člane. Čebele so mu bile bistvo življenja in brez njih res ne bi mogel živeti.

Takih čebelarjev, kot je bil pokojni Matija, je med nami zelo malo, v našem društvu pa je bil edini. To je pomembno še toliko bolj, ker se je kot kmet še lahko ukvarjal s čebelami. Vedno si je našel čas, za opravila, ki so bila nujna in jih ni bilo mogoče odložiti na kasnejši čas. V tem se je pokazala njegova velika

ljubezen do teh za kmetijstvo in sadjarstvo izredno koristnih živalic.

Vsi čebelarji, ki smo ga poznali, smo ga cenili kot strokovnjaka in upoštevali njegove predloge in pripombe, ki jih je dal na občnih zborih ali sestankih, katerih se je vedno in redno udeleževal.

Kljub obsežnemu znanju, ki ga je imel pokojni o čebelarstvu, je še vedno rad posegal po našem časopisu »Slovenski čebelar«, katerega naročnik je bil tudi rekorden čas, to je preko 50 let.

Leta 1946 je prevzel od Zveze čebelar-skih društev za Slovenijo odgovorno delo poročevalca o gozdnem medenju, ki ga je tudi vodil preko 20 let v splošno za-

dovoljstvo vseh za prevoz na gozdao pašo zainteresiranih čebelarjev.

Osnovna organizacija je videla in cenila njegove zasluge za čebelarstvo na našem območju, zato ga je že leta 1969 predlagala za odlikovanje Antona Janše III. stopnje.

Čebele, ki jih je zapustil, bodo še naprej ostale pri hiši, saj bo zanje skrbela njegova hčerka Marija, zet in pa vnukinja. Vsi čebelarji, ki smo pokojnega Rok Matijo poznali, ga bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

Tajnik ČD Rakek
Franc Albreht

Cebelje panje AZ 10 izdeluje po ugodni ceni mizarstvo Praprotnik Stanko, Hum

32 p. Ormož. Panje lahko naročite pismeno, pošiljam po povzetju.

NOVE SERIJE BARVNIH DIAPOZITIVOV

Vse čebelarske organizacije in posameznike obveščamo, da so izdelane naslednje nove serije barvnih diapozitivov:

1. Prevozi čebel — 36 komadov,
2. Vzreja in odbira — 36 komadov,
3. Čebelji pridelki — 36 komadov.

Diapozitivi so v plastičnih okvirih, zaščiteni s stekelci in pakirani v plastične škatle. Cena za en komad je ista kot lani — 38.— din. V ceno je vključen tudi ustrezeni tekst in poština. Rok dobave je en mesec po prejemu pismenega naročila.

V izdelavi pa so še naslednje serije:

4. Čebelja paša, drugi del — 36 komadov,
5. Čebelarjeva opravila — 36 komadov,
6. Čebelarska tehnologija — 36 komadov.

Zadnje tri zbirke bo možno naročiti že 1. novembra t. l. Naročila pa je treba poslati direktno na naslov avtorja: dipl. inž. Franček Šivic, Ulica padlih borcev 31, Ljubljana.